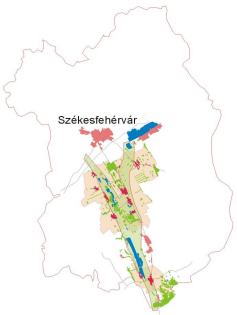
A Sárvíz Kistérség ökoturisztikai térképe

Jelmagyarázat

- A Sárvíz Kistérség területe
- Az ökofolyosó területe
- Erdők
- Folyóvizek, tavak
- Vasutak
- Pormentes utak
- Települések a kistérségen belül
- A Kistérséggel turisztikai szempontból érintkező települések
- Védett területek

Jelenlegi turisztikai vonzerők

- T1 Halastavak - Aba–Bodakajtor
- T2 Rétszilasi halastavak
- T3 Sós-tó, Sárkány-tó, Sárkeresztúr-Sárszentágota
- T4 Nagy Erdő - Sárszentágota
- T5 Halastavak és erdők - Soponya
- T6 Dinnyési-fertő - Seregélyes
- K1 Gorsium - Tác - római kori romváros
- K2 Zichy-Hadik kastély és park - Seregélyes
- K3 Zichy kastély és park - Soponya
- K4 Aba Napok - kulturális fesztivál, Pünkösd után egy héttel
- K5 Zichy kastély és park - Káloz
- K6 Aranyponty Halászati Múzeum – Sáregres - Rétimajor
- K7 Csók István Múzeum - Cece
- K8 Vízimalom - Sáregres
- Sz1 Vadászház - Soponya
- Sz2 Vadászház - Aba–Belsőbáránd
- Sz3 Vadászház - Aba–Bodakajtor
- Sz4 Nyárfás Fogadó - Aba
- Sz5 Sárvíz Fogadó - Aba
- Sz6 Vörös Kakas lovas panzió - Aba
- Sz7 Kocsma, panzió és konferenciaközpont - Sáregres–Rétimajor
- Sz8 Házi árusító helyek - Cece
- Sz9 Happy Centrum Vendéglő - Cece

Ökoturisztikai fejlesztések lehetőségei a Sárvíz Kistérségben

Készítette: Sárvíz Térségfejlesztő Egyesület

Külső szakértők: Bodor Ádám

Előd Réka

Megbízó: Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács

2003. december

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....2

BEVEZETŐ.....5

A Sárvíz Kistérség rövid bemutatása.....5

A turizmus helyzete a Kistérségben.....6

I. A PROJEKT CÉLJA, A MEGVALÓSÍTÁS MÓDSZERTANA 7

A megvalósítás lépései és módszertana:.....8

II. AZ ÖKOTURIZMUS FOGALMA ÉS GAZDASÁGI JELENTŐSÉGE.....9

II./1. Az ökoturizmus fogalma 9

II./2. A turizmus gazdasági jelentősége 13

II./3. Kereslet és kínálat alakulása.....14

III. A SÁRVÍZ KISTÉRSÉG ADOTTSÁGAI AZ ÖKOTURIZMUS SZEMPONTJÁBÓL 16

III./1. A felmérés és értékelés módszertana.....16

III. 2. Az ökoturisztikai terméktervezés és értékelés folyamata.....18

III./2. Természetföldrajzi adottságok és értékelésük.....22

III./3. Kiegészítő vonzerők és értékelésük.....25

III./4. Szolgáltatók és értékelésük.....25

III./5. Közlekedési infrastruktúra és értékelése.....26

III.6. A lakossági fogadókészség felmérése és értékelése.....29

IV. A SÁRVÍZ KISTÉRSÉG SWOT ANALÍZISE AZ ÖKOTURIZMUS SZEMPONTJÁBÓL.....31

V. KITÖRÉSI PONTOK, FEJLESZTÉSI PROJEKT JAVASLATOK 33

V.1. Nemzetközi kapcsolatok.....33

V.2. Az ökoturisztikai projektek kidolgozása – a participativitás elve mentén 34

V.3. Kidolgozásra került projektjavaslatok összefoglaló táblázata.....34

V.4. Kidolgozott térségi turisztikai nagyprojektek.....37

VI. EREDMÉNYEK.....38

VI./1 A megújult kistérségi honlap 38

VI./2 A kistérségi kiadvány ismertetése 39

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

LAKOSSÁGI FELMÉRÉS ADATLAPJA.....41

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

VONZERŐKATASZTER ADATLAPJAI.....43

természeti vonzerők.....43

Bodakajtori tavak, Aba-Bodakajtor.....43

Rétimajor – Rétszilasi halastavak, Sáregres.....44

Sós-tó, Sárkány tó – Sárkeresztúr, Sárszentágota.....44

„Nagy erdő” - Sárszentágota.....45

Halastavak - Soponya.....45

Dinnyési-fertő - Seregélyes.....46

kiegészítő vonzerők.....47

Gorsium - Tác.....47

Zichy-Hadik Kastély és park - Seregélyes.....48

Zichy Kastély és park - Soponya.....48

ABA NAPOK RENDEZVÉNY....49

ZICHY KASTÉLY ÉS PARK, TAVAK - KÁLOZ....50

ARANYPONTY HALÁSZATI MÚZEUM, KONFERENCIAKÖZPONT, PANZIÓ - SÁREGRES....51

CSÓK ISTVÁN MÚZEUM - CECE....51

VÍZIMALOM – SÁREGRES - CECE....52

SZOLGÁLTATÁSI VONZERŐK....52

VADÁSZHÁZ - SOPONYA....52

VADÁSZHÁZ – ABA-BELSŐBÁRÁND....53

VADÁSZHÁZ – ABA-BODAKAJTOR....53

NYÁRFÁS FOGADÓ - ABA....53

SÁRVÍZ FOGADÓ - ABA....54

VÖRÖS KAKAS FOGADÓ - ABA....54

RÉTIMAJOR KOCSMA, PANZIÓ ÉS KONFERENCIAKÖZPONT - SÁREGRES....55

HÁZI ÁRUSÍTÓHELYEK – CECE....55

HAPPY CENTRUM - CECE....56

3. SZÁMÚ MELLÉKLET:

FEJLESZTÉSI PROJEKT JAVASLATOK....57

4. SZÁMÚ MELLÉKLET:

FELHASZNÁLT FORRÁSOK JEGYZÉKE....75

BEVEZETŐ

A SÁRVÍZ KISTÉRSÉG RÖVID BEMUTATÁSA

A **Sárvíz Kistérséget Fejér megye tíz községe - Aba, Cece, Csősz, Káloz, Sárkeresztúr, Sárszentágota, Sáregres, Seregélyes, Soponya** és **Tác** - alkotja. A Sárvíz Kistérség elsősorban tájegységi alapon, valamint már működő infrastrukturális, kulturális kapcsolatok alapján szerveződött meg. A kistérség nagyon fontos szerepet játszik az **alulról jövő szerveződések** kibontakozásában, amelyek a térség fejlődését hosszútávon, a **fenntarthatóság elvének** megfelelően szolgálják.

A Sárvíz Kistérség kialakulása négy település kezdeményezésével indult el 1994-ben. Az évek során több település csatlakozott három statisztikai kistérségből, s ez az ad-hoc önkormányzati társulás Fejér megye egyik meghatározó akciótérségévé fejlődött. 2004. január 1-től Abai Kistérség néven önálló, ebben a formában korábban soha nem létezett statisztikai kistérség jön létre, amely azonban ma sem fedi le tökéletesen a Sárvíz Kistérséget. Az említett települések közül Cece és Sáregres területei annak ellenére, hogy földrajzilag a Sárvíz-völgy részei, nem alkotnak területileg összefüggő egységet a többi településsel. Ezen kívül a kormányzat döntése alapján (földrajzi adottságok miatt logikusan) az Abai Kistérség tagja lesz Sárosd is, mely eddig nem működött közre a Sárvíz programjaiban.

Így a Sárvíz Kistérség funkcionális kistérség, vidékfejlesztési akciócentrum maradt.

Mára a Sárvíz Kistérségben olyan kistérségi együttműködés jött létre, amely új arculatot adott a településeknek és a térségnek. A térségi szereplők, - hazai és nemzetközi szakértők segítségével – az egyik **kitörési pontként a turizmus**t jelölték meg.

A TURIZMUS HELYZETE A KISTÉRSÉGBEN

A Kistérség életében a turizmus szerepe jelenleg minimális. Nem rendelkezik valódi hagyományokkal, gazdasági jelentősége is marginális. A Kistérségben igen kevés turista fordul meg, kevés pénzt költve el itt. Ennek legfőbb oka, hogy a hagyományosan turizmust vonzó adottságokkal (pl. hegyvidék, fürdőhely, történelem) gyakorlatilag nem rendelkezik. Azonban a turizmus nagy fejlődésen megy keresztül, új ágazatok hódítanak teret szerte a világon és egyre több turistát vonzanak más célterületek felé.

A turizmus számos területe közül a térség különösen **kedvez az ökoturizmusnak**, mivel a terület **gyengén iparosodott**, ám természeti értékekben bővelkedik. Ezen **természeti értékek** jó része a jelentős méretű (400-500 ha), belvíz sújtotta területekhez kapcsolódik, melyek gyenge minőségűek és átlagban nem érik el a 20 AK értéket. Ezeket a területeket ezért szükséges kivonni az intenzív művelésből és a turizmus révén nagyobb hozzáadott értéket produkáló, **tradicionális hasznosításukat** lehet megvalósítani. Komoly belső potenciál rejlik tehát a térség ökoturizmusának fejlesztésében. A fent említett agro-ökológiai adottságokból kifolyólag a Kistérség gazdaságilag elmaradott, szegény területnek minősül. Az ökoturizmus fejlesztésével ezekből a hátrányos adottságokból előny kovácsolható.

Mivel a térség infrastruktúrájának kiépítettsége is hiányos, a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások korlátozottan állnak rendelkezésre. **Számos területen nagyberuházások szükségesek a turizmus fejlesztéséhez (is)**. Az **ökoturizmus attrakcióinak kialakítása a meglévő adottságok kihasználásával azonban inkább összefogás, odafigyelés és ötletek kérdése, melyhez a regionális források részben már ma is rendelkezésre állnak**. Jelen tanulmány ezen értékek, adottságok számbavételére, értékelésére és a megvalósítást célzó projektjavaslatok kidolgozására ad lehetőséget.

I. A PROJEKT CÉLJA, A MEGVALÓSÍTÁS MÓDSZERTANA

A **projekt célja a Sárvíz kistérség ökoturisztikai lehetőségeinek feltárása**, a térség pozicionálása a magyar és a nemzetközi turisztikai piacokon, a fejlesztési irányok és legfőbb kitörési pontok meghatározása.

A terv kistérségi szintet vizsgál, alapvető szempontként szem előtt tartva a térségen belüli erős együttműködést. Az önkormányzatok között már példaértékű együttműködések alakultak ki, amelyeket azonban a turizmus fejlesztése során feltétlenül ki kell szélesíteni a lakosság, a vállalkozók és a civil szervezetek irányába is.

Felmérések és értékelések eredményeképpen megállapítottuk a meglévő **piacképes turisztikai vonzerőket és termékek**et. Emellett megjelöltük azokat a fejlesztési irányokat, amelyek az adottságok és a reális kereslet szempontjából célszerűek.

Előzetesen elmondható, hogy **összehangolt kistérségi fejlesztések**kel, megfelelő **információs és promóciós tevékenység**gel érhető el siker az ökoturisztika területén a Sárvíz Kistérségben.

A MEGVALÓSÍTÁS LÉPÉSEI ÉS MÓDSZERTANA:

Tevékenység	Módszer
Lakossági felmérés a • -térség ökoturisztikai vonzerejéről, • -a lakosságnak szándékában áll-e a turizmussal foglalkozni • -a lakosság turizmussal kapcsolatos ismereteiről	*Kérdőíves felmérés*
Infrastrukturális adottságok felmérése	*Statisztikai adatok feldolgozása és személyes bejárás.*
Meglévő kínálati elemek (természeti, kulturális, szolgáltatási, egyéb) **felmérése és értékelése** a célcsoportok igényei szerint	*Személyes bejárással egységes kataszteri ívek kitöltése*
Potenciális fejlesztési projektek felmérése és értékelése a célcsoportok igényei szerint	*A kistérségre készült fejlesztési tervek áttekintése, workshop a kistérség polgármestereinek részvételeivel, vállalkozók személyes felkeresése, interjúk.*
A célcsoportok (keresleti piac) **felmérése** és igényeinek meghatározása	*Hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozása.*
Fejlesztési projektjavaslatok kidolgozása	*Polgármesteri workshop, vállalkozói interjúk.*
Kiadvány és honlap készítése	*Szakértői munka.*

II. AZ ÖKOTURIZMUS FOGALMA ÉS GAZDASÁGI JELENTŐSÉGE

II./1. AZ ÖKOTURIZMUS FOGALMA

Annak érdekében, hogy a kutatás, majd az erre alapozott fejlesztések egységesek legyenek, szükséges az ökoturizmus fogalmának definiálása.

Az ökoturizmus kifejezést egyre gyakrabban használjuk, de a fogalom mögött értelmezett tartalom sok esetben nagyon eltérő. Sokszor keveredik a fenntartható-, a lágy-, a zöldturizmus kifejezésekkel, amelyek között valóban vannak átfedések, de néhány lényeges kérdésben eltérések mutatkoznak. Ilyen fontos tényező, hogy az ökoturizmusba a természeti értékek mellett beletartoznak az ember, és az ember alkotta kulturális értékek, abban az esetben, ha ezek szervesen kapcsolódnak a terület természeti, ökológiai, geológiai adottságaihoz. A helyben található erőforrásokra alapuló, azokat fenntartható mértékben kihasználó gazdasági, kulturális tevékenységet soroljuk az ökoturizmus lehetséges vonzerői közé.

Az ökoturista másik lényeges igénye az attrakciókkal szemben, hogy a természeti és kulturális vonzerőket nemcsak passzívan kívánja megtekinteni, hanem **tanulni, ismereteit gyarapítani** látogat el az adott helyre. Ezért pontos és részletes információkat, hiteles bemutatást, szakvezetést, kiadványokat igényel. Az ismeretek hatékony átadása, az érzékeny természeti rendszerek és kulturális értékek megóvása érdekében **kizárólag kis csoportok látogatása** engedhető meg ökoturizmus címén.

II.1.1. Nemzetközileg elfogadott definíciók

A Québec-i nyilatkozat

Az ENSZ által meghirdetett **"2002 Az Ökoturizmus Nemzetközi Évé"**-hez kapcsolódóan, a United Nations Environment Programme (UNEP) és a World Tourism Organisation (WTO) közreműködésével került megrendezésre a World Ecotourism Summit (WES) elnevezésű találkozó. A kanadai Québec városában tartott találkozón 132 országból több mint 1000 fő vett részt. A rendezvényen a köz- és a magánszféra, valamint a civil társadalom egyaránt képviseltette magát.

A találkozó a korábban, 2001-ben és 2002-ben megrendezett 18 különböző előkészítő konferencia összegzését jelentette, amelyeken a nemzeti kormányok és az önkormányzatok képviselői, azok turisztikai és környezetvédelmi hivatalai, a kormányközi szervezetek, az ökoturisztikai vállalkozások és szövetségeik, a civil szervezetek, az akadémiai intézmények és a tanácsadók, valamint a helyi közösségek képviseletében több mint 3000 fő vett részt.

A találkozó egyik nagy eredménye az ökoturizmus kifejezés definíciójának elfogadása volt, amely jelenleg a nemzetközi szakmai körökben leginkább elfogadott meghatározás.

A deklaráció szerint az ökoturizmus **elfogadja a fenntartható turizmus elveit, szem előtt tartva a turizmus gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait**.

Az ökoturizmust a következő tulajdonságok jellemzik, amelyek megkülönböztetik a fenntartható turizmus szélesebb körű értelmezésétől:

- aktívan hozzájárul a természeti és a környezeti örökség megőrzéséhez,
- bevonja a helyi közösségeket a tervezésbe, a fejlesztésbe és az operatív tevékenységekbe, ezzel hozzájárul a közösségek fejlődéséhez,

- a célterület (desztináció) természeti és környezeti örökségét mutatja be a látogatóknak,
- nagyobb figyelmet szentel az egyéni utazókra és a kisméretű csoportokra.

Tömören megfogalmazva tehát:

az ökoturizmus a turizmus azon, természeti vonzerőkön alapuló formáit tartalmazza, ahol a fő motiváció a természet megfigyelése és tiszteletben tartása, megóvása. Az ökoturizmus részét képezi a természet mellett az ember, a helyi lakosság és a kultúra is (WTO).

A Nemzetközi Ökoturizmus Társaság (TIES, The International Ecotourism Society) meghatározása

Definíció és elvek

A TIES definíciója szerint az ökoturizmus **"olyan felelős utazást jelent természeti területekre, amely megóvja a környezetet és hozzájárul a helyi lakosok jólétéhez".** Ez azt jelenti, hogy aki ökoturisztikai tevékenységet kíván folytatni, annak a következő elveket kell szem előtt tartania:

- Minimalizálja a környezeti hatásokat.
- Erősítse a környezeti és kulturális tudatot és ezen értékek tiszteletét.
- Mind a vendégeknek, mind a szolgáltatóknak pozitív élményt kell biztosítani.
- Az értékek megóvására közvetlen pénzügyi hozzájárulást kell biztosítani.
- A helyi lakosokat gazdasági előnyhöz és támogatáshoz kell juttatni.
- A vendéglátó országok politikai-, természeti- és társadalmi viszonyait tiszteletben kell tartani.
- Tiszteletben kell tartani a nemzetközi emberi jogokat és a munkavállalási megállapodásokat.

A szervezet

Az 1990-ben alapított TIES a világ legnagyobb és egyben legnagyobb múltra visszatekintő ökoturisztikai szervezete. Jelenleg több, mint 70 országban vannak tagjai, melyek között akadémikusok, tanácsadók, természetvédelmi szakemberek és szervezetek, kormányok, építészek, tour operátorok, szállásadók, gazdaságfejlesztési szakemberek és ökoturisták is megtalálhatók. A TIES civil szervezetként működik, tevékenységi köre azonban egyedülálló:

útmutatókat és minősítési kritériumokat dolgoz ki, képzéseket szervez és technikai segítséget nyújt, kutatásokat végez és publikációkat közöl a hatékony ökoturisztikai fejlesztések ösztönzésére, támogatást nyújt azoknak a kutatóknak és szakembereknek, akik az ökoturizmust olyan eszközzé kívánják tenni, ami hozzájárulhat a kultúra és a természet védeleméhez, a szegénység csökkentéséhez, a biodiverzitás megőrzéséhez, a fenntartható fejlődés megvalósulásához és a tanulságos, de egyben élményekben gazdag utazásokhoz.

II./2. A TURIZMUS GAZDASÁGI JELENTŐSÉGE

A turizmus az új évezred közepén a világgazdaság egyik legnagyobb és leggyorsabban növekvő ágazata. A prognózisok szerint 2025-re a világ turizmusa ötszörösére fog nőni, és e növekvő volumenből Európa jelenlegi közel 50%-os részaránya meg fog maradni.

Jelenleg Európán belül Franciaországba érkezik a legtöbb külföldi látogató, ezt követi Spanyolország, Olaszország, majd az Egyesült Királyság. Magyarország a WTO adatai szerint a világon a 11., Európában a 7. helyet foglalja el az országba látogatók számának vonatkozásában. Az Európán belüli tendenciákat tekintve pedig megállapítható, hogy a turizmus súlypontja a kelet-közép-európai országok felé tolódik. Ebben Magyarországnak kedvező földrajzi elhelyezkedése és egyedülálló természeti, kulturális vonzerői miatt nagy szerepe lehet.

A turizmus óriási gazdasági jelentőségét mutatja, hogy a világ GDP-jének 12 %-a származik ebből az ágazatból, továbbá 200 millió ember foglalkoztatását biztosítja. Innen származik az állami adóbevételek 7%-a és ide irányul az összes beruházások szintén 7 %-a.

Az utóbbi 15 évben, évente átlagosan közel 10%-kal, összesen majdnem 500 milliárd dollárra nőttek az idegenforgalmi bevételek. Ezeknek mintegy 7 %-a származik a természeti értékeket bemutató turizmusból, amelynek növekedési rátája 10-30 % között volt az 1990-es években. Ebben az időszakban a teljes világturizmus átlagos növekedési üteme 4 %-ra lassult, ezen

adatok tükrében látható tehát az ökoturizmus rendkívüli mértékű jelentősége. A F.U.R. német piackutató cég számításai alapján az ökoturizmus potenciális piaca 14,5 millió német turistát jelent.

II./3. Kereslet és kínálat alakulása

A WTO és a német F.U.R. piackutató cég 1980 óta rendszeresen végez lakossági felmérést a német lakosság utazási szokásaival kapcsolatban. Jelen tanulmány a lakossági felmérés mellett tartalmazza három nemzetközi kiállításon, valamint a tour operátorok körében végzett felmérések eredményeit is.

Utazási szokások a felmérés szerint:

- 2000-ben a felnőtt német lakosság 75%-a (mintegy 48,3 millió fő) vett részt legalább egy utazáson és a német lakosság 17,2 %-a vett részt több utazáson.
- 2000-ben a német utazók 55%-a számára a természet, annak közvetlen megtapasztalása döntő fontosságú volt az úti cél kiválasztásánál.
- Közülük 34% számára az állatvilág, 32% részére a védett természeti területek, nemzeti parkok voltak fontosak.
- E csoportok számára a helyi lakosság mindennapi életvitele, szokásai, tradíciói is fontosnak bizonyultak.

A turisták elvárásai:

- Helyi lakosok által fenntartott kisméretű szálláshelyek.
- Biztosítottak legyenek a feltételek az önálló túrázáshoz – ehhez megfelelő információkra, pontos eligazításra, kiadványokra, táblákra van szükség.
- Helyi ételek fogyasztása.

- Vendégszeretet.
- Kirándulás helyi idegenvezetővel – szakszerű ismeretátadás, természetesen megfelelő idegennyelven.
- Megfelelő információk a szervezéshez, szállásfoglalásokhoz – a turisták 48%-a mindig egyedül, 35%-a legtöbbször saját maga szervezi útját.
- Ökoturisztikai tevékenységeket többnyire valamilyen más turisztikai tevékenységekkel együtt, kombinálva veszik igénybe.

Kik a tipikus ökoturisták:

- Idősebb generációk (30-59 évesek).
- Magasabb iskolai végzettséggel és magasabb jövedelemmel rendelkezők.
- Idősebb párok.
- Kisgyermekes családok.

III. A SÁRVÍZ KISTÉRSÉG ADOTTSÁGAI AZ ÖKOTURIZMUS SZEMPONTJÁBÓL

III./1. A FELMÉRÉS ÉS ÉRTÉKELÉS MÓDSZERTANA

Az ökoturisztikai értékelést a fenntarthatóság elve, a környezet és természetvédelmi szempontok maximális figyelembevétele mellett, mindenképpen marketing és helymarketing eszközök alkalmazásával tartjuk hatékonynak.

„A marketing olyan társadalmi és vezetési eljárás, amelynek segítségével egyének és csoportok termékeket és értékeket alkotnak és cserélnek ki egymást közt, miközben szükségleteiket elégítik ki.” Kotler P. 1996

Joggal kérdezhetjük azonban, hogyan kapcsolódik mindez a ökoturizmus fejlesztéséhez, a természeti környezet potenciáljának értékeléséhez? A válasz röviden annyi, hogy meg kell ismernünk, el kell fogadnunk a felhasználók, azaz a turisták megváltozott céljait, különben „termékeink” nehezen lesznek eladhatóak.

Ha marketing szemléletről beszélünk, feltétlenül meg kell említenünk a fogyasztó központúságot és a csere elvét („exchange principle”) (Ashworth G. J. – Voogd H., 1997), melyek a gazdasági életben ma már természetesnek, maguktól értetődőnek hatnak, az alkalmazott kutatások, a területfejlesztés, területi tervezés esetében azonban még nem.

A **fogyasztóközpontúság** a helymarketingben (is) azt jelenti, hogy a fogyasztók szükségleteinek, igényeinek kielégítésére kell törekedni és nem a fizikai, tárgyiasult termékek eladására. Például a *rekreációs céllal érkező turista* elsődleges igénye nem a szállodai szoba bérlése, vagy a táj szépségében való gyönyörködés, hanem a *rekreáció*t szolgáló turisztikai szolgáltatások és termékek. Annak eldöntéséhez, hogy a turista ezen igények kielégítéséhez milyen image-zsal rendelkező helyet talál a legvonzóbbnak, majd a rekreáció milyen

társadalmi, természeti környezetben a leghatékonyabb, nagyon fontos a részpotenciálok becslése. Az egyre magasabb igényeket csak a komplex termékek képesek kielégíteni. A végső cél ezért természetesen a hatékonyan eladható komplex termék kifejlesztése és értékesítése, amely azonban túlmutat a fizikai jellemzők összességén. Mivel –mint említettük– a fogyasztó a komplex termékkel az image-t vásárolja meg szükségletei kielégítése érdekében, ezért különösen a helytermékek esetében fontosak a különböző (pozitív vagy negatív) **árnyékhatások** (pl. szemétlerakó, dögkút, ipartelep x m-es körzetében hiába található ősbükkös, nem alkalmas rekreációs célú hasznosításra), melyek ezt a képet befolyásolhatják.

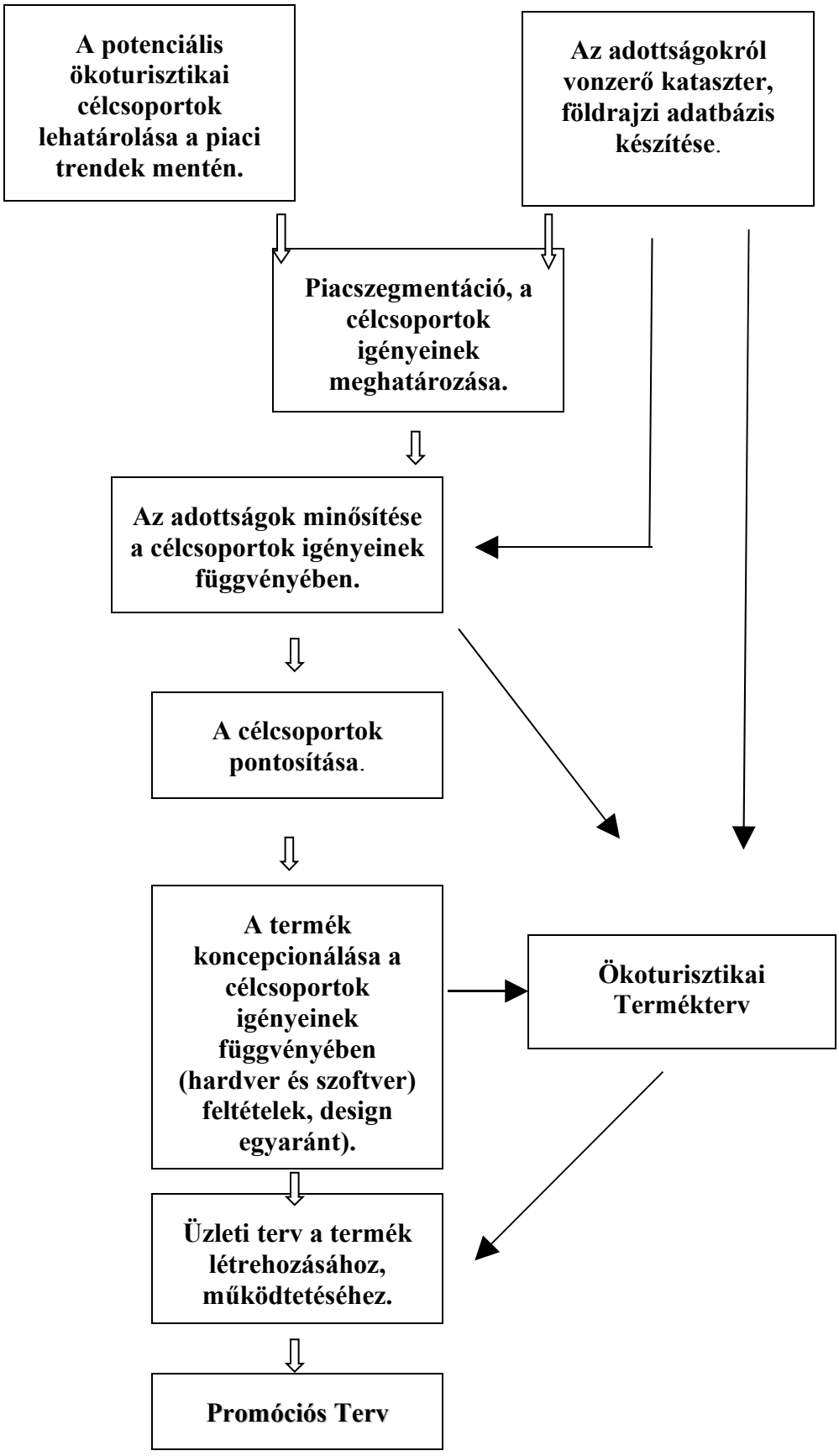
A **csere elve** a helymarketingben a hagyományos termékek cseréjéhez képest, nem feltétlenül tulajdonjogok cseréjét jelenti, sokkal inkább korlátozott – vagyis nem kizárólagos – használati jogok cseréjét. A csere kapcsán fontos kiemelni, hogy a helymarketingben résztvevő szervezetek egy részének céljai is eltérőek a tisztán piaci szervezetekétől (Ashworth, G. J. – Voogd H., 1997). Ez azonban nem zárja ki magát a cserét, hiszen ilyen tranzakciókban is érvényes, hogy „mindkét félnek van valamije, ami a másik számára értékes" (Kotler, P, 1996*)*, csak legfeljebb más jelenti az értéket és bonyolultabb hozzájutni. Így a társadalmi marketing, magatartás marketing jelenségei („ne dobd el a szemetet", „ott építs szállodát ahol szabad", „úgy műveld a földed az érzékeny természeti területen ahogy szabad") is megfelelnek a klasszikus marketing „csere" fogalmának. Jelen tanulmánynak nem feladata a cserefolyamatok behatóbb tanulmányozása, de csak ebben a kontextusban értelmezhetőek, értékelhetőek a marketing szemléletnek megfelelően a környezeti adottságok, erőforrások és az ökoturizmus fejlesztésére tett javaslatok.

III. 2. AZ ÖKOTURISZTIKAI TERMÉKTERVEZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS FOLYAMATA

A termék kialakítását a projektek első lépésében megvalósuló **marketing szemléletű termék-tervezés** alapozza meg.

- A tervezés első lépése a térségre vonatkozó területi tervezési és a potenciális területhasználati konfliktusokhoz, célcsoporti igényfelméréshez kapcsolódó hazai és *nemzetközi dokumentumok, szakirodalom feldolgozása, konzultáció*, tapasztalatcsere.
- Ezt követően szakirodalom és a kataszteri információk felhasználásával megtörténik a *célcsoportok lehatárolása*. A célcsoportok igényeinek *megfelelően minősítésre kerülnek az adottságok*.
- A különböző célcsoportok számára vonzó attrakciók, adottságok *termékké formálása ezen minősítés alapján* történik. Az attrakciókat tartalmazó termékek mindig egy-egy *tematikához kapcsolódnak* (pl. források, kis templomok, kőfejtők, borpincék stb.), de meghatározásra kerülnek az összekötő útvonal minőségi kritériumai (lejtés, útminőség, szolgáltatások stb.) és a termék fő design elemei is (információs táblák tartalma, kinézete) a célcsoportok igényei mentén. A termék tesztelése bevonással, aktivizációs módszerekkel történik.
- Az *üzleti tervezés* során az úthálózathoz kapcsolódó szolgáltató hálózat és elemei kerülnek megtervezésre 3 lehetséges szinten (valamennyi potenciális szolgáltatás, a célcsoportok kielégítéséhez szükséges minimális szolgáltatások, maximális költséghatékonysági szint).
- A *promóciós tervezés* során az arculati elemek és a disztribúciós csatornák pontos kijelölése történik meg a termék kedveltségének maximalizálása és az értékesítés hatékonyságának növelése érdekében.

A fentiekben ismertetett folyamatból jelen projekt keretében a termékek koncepcionálásáig jutunk el.

A potenciális ökoturisztikai célcsoportok lehatárolása a piaci trendek mentén.
Az adottságokról vonzerő kataszter, földrajzi adatbázis készítése.
Piacszegmentáció, a célcsoportok igényeinek meghatározása.
Az adottságok minősítése a célcsoportok igényeinek függvényében.
A célcsoportok pontosítása.
A termék koncepcionálása a célcsoportok igényeinek függvényében (hardver és szoftver) feltételek, design egyaránt).
Ökoturisztikai Termékterv
Üzleti terv a termék létrehozásához, működtetéséhez.
Promóciós Terv

A célcsoportok és igényeik

A marketing elemzési eszközeinek segítségével a térség 4 fő célcsoport típus számára tud megfelelő ökoturisztikai célterületként szolgálni. A kiválasztott célcsoportok közül a vonzerőkataszter érékelése alapján a „Természet" nevű csoport csak kiegészítő jellegű lehet, a többi a „fő" hordozó a térségi ökoturisztikai fejlesztésekben.

Célcsoport neve, rövid leírása	Igényelt ökoturisztikai vonzerők	Elképzelhető kiegészítő vonzerők	Szolgáltatások	Várható tartózkodási idő
ÁTUTAZÓ Balaton – Gemenc Balaton - Puszta útvonalon utazó külföldi nyaralók pihenőhelye	Az út mellől gyorsan elérhető mindenképpen busszal megközelíthető állandó attrakció. Tudományos igény alacsony.	Csak nagy, látványos attrakciók.	Magyaros étkezés, hungarikumok vásárlásának lehetősége. Közepes árfekvést is el tud viselni.	1-1,5 órás program
ISKOLÁS Székesfehérvár és környéki, valamint Bp-i iskolák tanulói	Biztonságosan kiépített, de kis kalandra, játékos oktatásra, önálló megfigyelésre lehetőséget adó attrakciók. Tudományos igény közepes.	Bármely a fiatalok számára is egyértelmű történelmi vagy néprajzi érdekesség, mely kellően szemléletes	Olcsó de megbízható alapvető szolgáltatók, melyek csoportokat is el tudnak látni. Ifjúsági szállás.	1-3 nap
ÉRDEKLŐDŐ A természeti értékek iránt érdeklődő döntően családi turisták a Balatonról, Velencei tótól	Biztonságosan kiépített, de kis kalandra, szemléletes oktatásra, önálló megfigyelésre lehetőséget adó attrakciók. Tudományos igény közepes.	Táji építészeti, rurális emlékek amelyek eltérőek a küldő területek (NyEu, Bp) hangulatától.	Helyi, vagy legalább hazai jellegű étkezés (pl. szabadtéri gulyás party) biztosítása igényes minőségben. Közepes árfekvést is el tud viselni.	1 napos program
TERMÉSZET Természetfigyelők (pl madarászok) bel és külföldről	Tudományos igény magas.	Nem jellemző.	Változó.	1-5 nap szezonhosszabító

III./2. TERMÉSZETFÖLDRAJZI ADOTTSÁGOK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

A kistérség létrejöttének fontos alapját képezik a térség természetföldrajzi adottságai. A térség meghatározó elemei a **vízfolyások**: a Séd - Gaja - Nádor - Malom - Sió csatornák egymással összekapcsolódó rendszere a Bakonytól a Mezőföldön át a Gemenci erdőig húzódik. A csatornák vizét elsősorban az ország egyik legjobb minőségű talaján folyó szántóföldi mezőgazdaságban, a környező települések vízigényének kielégítésére, valamint a csatorna teljes hosszán végighúzódó tórendszerek feltöltéséhez (halgazdálkodás) használják föl. A délkeleti Bakony bányavidékei, a fűzfői ipari régió, Veszprém, Székesfehérvár, illetve a vízrendszer-menti települések jelentős szennyezést juttatnak ezekbe a vizekbe.

A kistérség másik meghatározó adottsága a Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet, melyet a 26/1997 (VIII.1.) KTM rendelet hozott létre és a Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatósághoz tartozik. A kistérséghez tartozik az 1996-ban alakult Rétszilasi Tavak Tájvédelmi Terület. A mozaikos jellegű Sárvíz-völgye TK Táctól mintegy 20 km hosszban nyúlik el a völgyben Sárszentágotáig. A széles völgy a múlt század elejéig a közlekedést és a mezőgazdasági művelést egyaránt gátló mocsárvilág volt, amelynek felszámolására a kísérletek már 1772-től folytak. Ma a régi Sárvíz szétterülő vizeit két csatorna vezeti le: a völgy keleti oldalán a Nádor- csatorna, a nyugati oldalon pedig a Séd folytatásában kiépült Malom-csatorna. A Sárvízről lefűződött, levágott, mélyebb fekvésű részeken kisebb-nagyobb, állandó vagy időszakos tavak jöttek létre. Létüket a mindenkori csapadék és a talajvíz mennyisége határozza meg. A térség a Mezőföld részeként botanikailag az Alföldhöz tartozik. Védett értékekben leggazdagabb társulásai a szikes, és sztyepptársulások. A korábban jellemző mocsári vegetáció mára csak kisebb foltokban található meg a halastavak mentén, vagy a mélyebben fekvő területeken.

Az eddigi botanikai kutatások alapján 25 védett, illetve fokozottan védett növényfaj előfordulása bizonyított. Itt található Fejér megye legnagyobb fokozottan védett pókbangó állománya, de legalább ilyen értéket képviselnek a poloskaszagú kosborok is, melyek összállománya a százezer tős nagyságrendet is meghaladja.

A védett terület mintegy harmadán található erdőket a XIX. század végén mesterségesen telepítették. Mégis, mint a Mezőföld legnagyobb összefüggő, zömében őshonos fafajokból álló erdei, kiemelt figyelmet érdemelnek.

A tájvédelmi körzet legnagyobb zoológiai értékét a vízi madarak adják. A Soponya térségében kialakított halastavak, az itteni víztározó, valamint a térségben található számtalan kis szikes tó a vízi madarak kedvelt pihenő-, táplálkozó és fészkelő helyei. A fészkelő fajok közül kiemelkednek a gémfélék. A nagy kócsagok és a kanalas gémek a Dinnyési Fertőről járnak ide táplálkozni. A Soponyai-víztározó több száz párból álló danka sirály fészektelepén szerecsen sirályok, cigány-, barát- és kontyos récék költenek. A halastavakon kora nyártól rendszeresen láthatók a fiókáikat vezető nyári lúd párok. A szikes tavak partján kisebb kolóniákban költ egyik legszebb parti madarunk, a gulipán.

Az északról érkező vadludak az őszi madárvonuláskor előszeretettel használják pihenőhelynek a Soponyai-víztározót. Ilyenkor akár 10-12 ezer liba hangos társalgása is hallható a környéken. Megélénkül ilyenkor a szikes tavak madárélete is. A vízen nyílfarkú, kendermagos, kanalas és csörgő récék úsznak, a partokat megszámlálhatatlan tömegű parti madár lepi el. A nedves réteken több ezer pajzsos cankó és bíbic, akár több száz nagy póling is megfigyelhető.

A TK értékfeltárása azonban még korántsem zárult le. Sajnálatos, hogy ezekre a természetvédelmi, ökológiai felmérésekre igen szűkös anyagi források állnak rendelkezésre. Ezek mellet minden további fejlesztésnél elsődleges szempontként kell kezelni a természeti

kincsek megóvását. A természeti értékek pontos ismerete hozzájárulhat az ökoturisztikai termékek kialakításához is, a kínálat bővítéséhez.

A mezőgazdasági művelésen kívüli területek élővilága és vegetációja egy országos ökológiai folyosó (Duna - Móri árok - Bakony - Vértes - Gemenc - Duna) elemei. Az ökológiai folyosó programja a vizes élőhelyekre helyezi a hangsúlyt. Jelenleg készül a kistérség, ill. az ökofolyosó részletes, 1:10.000 léptékű, minden egyes földtáblára kiterjedő teljes agro-ökológiai és agro-ökonómiai vizsgálata, adatbázisának felállítása, mely a turisztikai fejlesztések meghatározásához is nagyon fontos alapot fog nyújtani.

A természeti vonzerők egyenkénti felmérést a mellékelt vonzerőkataszter tartalmazza, az alábbiakban, a fő célcsoportot, a promóciós szempontból leginkább megfogható termékjellemzőket és a kihasználást korlátozó tényezőket adtuk meg:

Név	Célcsoport	Jellemző	Korlátozó tényező
Bodakajtori tavak	ÉRDEKLŐDŐ, ISKOLÁS	Természetes szikes és mesterséges halastavak	Nincs infrastuktúra, és kezdeményezés
Rétimajor halastavak	ÁTUTAZÓ + a többi	ramsari egyezmény Kialakított madármegfigyelőhely	Nincs
Sós-tó, Sárkány tó és kapcsolódó szikes tavak	ISKOLÁS	Sárszentágota szikes	Nincs infrastuktúra, és kezdeményezés
	TERMÉSZET	Sárkeresztúr - gulipánok	Gulipánok Szeméttelep
Halastavak - Soponya	ÉRDEKLŐDŐ, ISKOLÁS	Vaddisznók, vízben álló erdő, vizimadarak	Vadex Nincs infrastuktúra, és kezdeményezés
Sárszentágota „Nagy erdő”	ISKOLÁS	50-60 éves tölgyes	Nincs infrastuktúra, és kezdeményezés
„Dél Kapuja” Aba	MINDEGYIK	Részben épített, mesterségesen kialakításra kerülő tavak, tanösvénnyel, oktató- és információs centrummal	Védett növények populációinak közvetlen közelsége

III./3. Kiegészítő vonzerők és értékelésük

A kiegészítő vonzerők felmérése kapcsán törekedtünk az ökoturisták, a fő célcsoportok számára „eladható” attrakciókra fókuszálni. A mellékelt vonzerőkataszterben található vonzerőkön kívüli, (helyi lakosság számára igen fontos) attrakciókról azonban kijelenthetjük, hogy az ökoturisták számára kevéssé érdekesek. A kiegészítő vonzerők esetében is a fő ökoturisztikai célcsoportot, a promóciós szempontból leginkább megfogható termékjellemzőket és a kihasználást korlátozó tényezőket adtuk meg:

Név	Célcsoport	Jellemző	Korlátozó tényező
Gorsium	Mind	Római város maradvány	Nincs aktív attrakció és kezdeményezés
Zichy-Hadik Kastély és park **Seregélyes**	ÉRDEKLŐDŐ ÁTUTAZÓ	Exkluziv	Csak vendégeknek
Aba Napok rendezvény	ÉRDEKLŐDŐ ÁTUTAZÓ ISKOLÁS	Hagyomány, ismertség	Pontszerű
Zichy Kastély és park	-	Egységes komplexum, Látványos külső	Nem látogatható, kihasználatlan, VADEX
Aranyponty Halászati Múzeum	Mind	Kül - és beltéri gyűjtemény	Nincs
Csók István Múzeum Cece	ISKOLÁS	Működő múzeum	Kevésbé ismert
Vízimalom	ÉRDEKLŐDŐ ISKOLÁS	Meglévő vízimalom belsővel	Lakás céljára szolgál Nem látogatható, vágóhíd
Házi árusítás Cece	Mind	Ismert, helyi márka név	Nem állítja meg a turistát hosszabb időre, nincs marketing, kieg. termék
Happy Centrum Cece	ÁTUTAZÓ	Ismert, kedvelt	Silány tömegtermékek

III./4. Szolgáltatók és értékelésük

A természeti vonzerők egyenkénti felmérést a mellékelt vonzerőkataszter tartalmazza, az alábbiakban, a fő célcsoportot, a promóciós szempontból leginkább megfogható termékjellemzőket és a kihasználást korlátozó tényezőket adtuk meg:

Célcsoport neve	Szálláshely	Étkezés
ÁTUTAZÓ Balaton – Gemenc Balaton - Puszta útvonalon utazó külföldi nyaralók pihenőhelye	Nincs igény. Rétimajor	Aba, Nyárfás fogadó Rétimajor
ISKOLÁS Székesfehérvár és környéki, valamint Bp-i iskolák tanulói	Bodakajtor, vadászház (sátorozás) Aba, Sárvíz fogadó	Aba, Nyárfás fogadó Rétimajor
ÉRDEKLŐDŐ A természeti értékek iránt érdeklődő döntően családi turisták a Balatonról, Velencei tótól	Bodakajtor, vadászház Soponya, vadászház belsőbárándi vadászház Aba, Nyárfás fogadó Aba, Vörös kakas fogadó Rétimajor	Aba, Nyárfás fogadó Rétimajor Rétimajor
TERMÉSZET Természetfigyelők (pl madarászok) bel- és külföldről	Aba, Nyárfás fogadó Aba, Vörös kakas fogadó Rétimajor	Aba, Nyárfás fogadó Rétimajor

III./5. Közlekedési infrastruktúra és értékelése

Turizmus szempontjából a közlekedési infrastruktúra adottságai meghatározóak, hiszen a célterület megfelelő elérhetősége nélkül a termék nem értékesíthető. Mint az az alábbi összefoglalásból kitűnik, a Sárvíz kistérség turisztikai fejlesztéseinek bizonyos esetekben korlátot szabhat a térség közlekedési infrastruktúrája. Ennek figyelembevétele elengedhetetlen a sikeres turizmusfejlesztés érdekében.

A Kistérség összes települése az M7 autópálya felől, vagy Székesfehérváron keresztül közelíthető meg közúton. A települések Székesfehérvártól és a Budapesttől való távolságát az összefoglaló táblázat tartalmazza.

Közlekedési szempontból a Kistérség két fontos részre oszlik: Székesfehérvár és Sárbogárd vonzáskörzetére. Az utóbbihoz két település, Cece és Sáregres tartozik. Az egész Kistérségből

„kiesik” Seregélyes, amely a kistérség egyetlen településével sem áll közvetlen közlekedési kapcsolatban. Ugyanakkor össze van kötve Dinnyéssel, amely a Velencei-tó legdélebbi települése. A Seregélyes-Aba közötti pormentes utat várhatóan a 2004-es évben kezdik el építeni.

Székesfehérvár vonzáskörzete:

A helyközi autóbusz-közlekedés nagy problémája, hogy a hétvégén és ünnepeken nagyjából fele akkora járatszámmal közlekednek az autóbuszok, mint hétköznap. Turisztikai szempontból ugyancsak gond, hogy pl. Tácra ugyan kiváló a közlekedés, (hétköznap félóránként mennek buszok), ám nem érintik Gorsiumot, amihez kb. egy kilométeres séta vezet a megállótól. A Kistérség közlekedését javítandó utat terveznek építeni Aba és Gorsium-Tác között.

A Kistérség települései két É-D irányú vasúti főútvonal mentén helyezkednek el. A 63-as főút mellett halad vasútvonal Székesfehérvár-Sárbogárd szárnyvonalon. Így Aba, Sárkeresztúr és Sárszentágota rendelkezik vasútállomással, de Aba esetében ez 2 km-re van a település központjától, a másik két településen is 1-1 km a távolság. A vonat menetideje Székesfehérvár-Aba viszonylatban is csaknem egy óra, a vonat 3 óránként közlekedik. A vonal középtávon felszámolásra kijelölt vasútszakasz.

Sárbogárd vonzáskörzete

Cece és Sáregres különálló területként csatlakoztak a Sárvíz Kistérséghez. A földrajzi viszonyokat tekintve a Sárvíz völgy részei, de Sárbogárd városa beékelődik a fehérvári vonzáskörzet települései és e két falu közé.

A Sárvíz kistérség megközelíthetőségének értékelése turisztikai szempontból

Település	Információ szolgáltatás	Elérhetőség közúton (távolság Székesfehérvártól, Budapesttől)	Elérhetőség vasúton (Székesfehérvár percben, járatsűrűség, legközelebbi állomás)	Elérhetőség autóbusszal (Székesfehérvár percben, járatsűrűség)
Aba	Teleház	másodrendű főútvonal, 20 km, 80 km	45 perc Székesfehérvártól, 3 óránként indul	Szfvár 30 perc, óránként
Csősz		másodrendű főútvonal, 18 km, 78 km	Székesfehérvár	Szfvár 25 perc, félóránként
Káloz	Teleház	másodrendű főútvonal, 28 km, 88 km	Székesfehérvár	Szfvár 45 perc, félóránként
Soponya	Teleház	másodrendű főútvonal, 22 km, 82 km	Székesfehérvár	Szfvár 30-35 perc, félóránként
Sárkeresztúr		másodrendű főútvonal, 25 km, 85 km	50 perc, 3 óránként	Szfvár 35 perc, óránként
Sárszentágota	Teleház	másodrendű főútvonal, 30 km 90 km	55 perc, 3 óránként	Szfvár 40 perc, óránként
Tác		másodrendű főútvonal, 15 km 75 km	Szabadbattyán, 5 km	Szfvár 20 perc, félóránként
Cece		63-as főútvonal mentén fekszik, Sárbogárdtól 15 km	Naponta 5 vonat	Sárbogárdról, kb. óránként.
Sáregres		főútvonal és alárendelt utak Sárbogárdról 20 km	Közvetlenül a Bpest-Pécs vonalon fekszik, de csupán egy vonat áll meg naponta. Sárbogárdról 2 óránként megy vonat.	Kb. 2 óránként megy autóbusz Sárbogárdról és vissza
Seregélyes		másodrendű főútvonal, 20 km	20 perc 3 óránként.	Kb. 20 percenként, 25 perces menetidővel

III.6. A LAKOSSÁGI FOGADÓKÉSZSÉG FELMÉRÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

A kérdőíves lakossági felmérés célja az volt, hogy képet kapjunk a helyi emberek turizmussal kapcsolatos ismereteiről és távlati elképzeléseiről. A fejlesztési dokumentumok ritkán vizsgálják empirikus úton a helybéliek hozzáállását és tudását, holott ez nagyban befolyásolja a fejlesztési elképzelések megvalósulásának esélyeit.

A mellékletekbe csatolt egyszerűen kitölthető kérdőívet a kistérség majdnem minden településén, a polgármesteri hivatalokon keresztül eljuttattuk azokhoz a családokhoz, ahol iskoláskorú gyermek van. A kérdőívek közel 20%-a érkezett vissza kitöltve, de sajnálatos módon csak Csősz, Káloz, Sáregres és Tác településekről. Ezért a felmérés nem ad reprezentatív képet a teljes kistérségre nézve, csak óvatos következtetéseket vonhatunk le a lakosság turizmussal kapcsolatos ismereteiről és távlati elképzeléseiről. Ez a visszaérkezési arány azonban elfogadottnak tekinthető a postán eljuttatott, személyes megkérdezés nélküli kérdőívek esetében.

Alapvető kérdésünkre, miszerint fontosnak tartja-e a turizmus fejlesztését a térségben, a válaszadók több mint 90 %-a igennel válaszolt.

Emellett azonban sajnálatos módon fordított az arány annál a kérdésnél, hogy a válaszoló kíván-e a turizmussal foglalkozni. Ez azt mutatja, hogy viszonylag alacsony a vállalkozási hajlam ezeken a településeken, hiszen a turizmus fontossága mellett ők maguk nem óhajtják saját vagyonukat kockáztatni ezen a területen. E szemléletmód azonban megfelelő kommunikáció és vállalkozást serkentő intézkedések hatására módosítható.

A vállalkozási kedv alacsony szintjével összefügg az, hogy a térség vonzereinek felsorolásakor nagy arányban nem kaptunk választ, illetve a válaszok igen nagy szórást mutattak. Legtöbben a Gorsiumi parkot, illetve a kastélyokat mutatnák meg, de kevesen

említették a természeti értékeket. A természeti látnivalókkal kapcsolatban Rétimajor, illetve a halastavak bemutatása szerepelt a legnagyobb súllyal.

A természeti értékeken alapuló turizmus fejletlenségét mutatja az is, hogy a válaszadók 65%-a nem ismer erre épülő szolgáltatást a térségben, sőt a természeti értékeket sem ismeri.

Abból a kérdésből azonban, hogy milyen turisztikai vonzerőt fejlesztene, mégis az derül ki, hogy fontosnak tartják a természethez kapcsolódó turizmust. A válaszadók 21 %-a a rendezvényeket, 13 %-a kerékpározást, 10 %-a madármegfigyelést, 30 %-a a természetjárást jelölte meg.

Ebből levonható az a következtetés, hogy az ökoturizmus fejlesztési lehetőségeit látja a lakosság, de nincs kellő információja sem magáról a térségről, annak valós és konkrét értékeiről, sem pedig az ökoturizmusról. A válaszok nagy szórása, a pontatlan, bizonytalan megfogalmazások azt mutatják, hogy a lakosság körében erős affinitás van a természetre alapuló turizmushoz, de még nem ismerte föl ebben saját lehetőségeit és szerepét. Nem rendelkezik megfelelő információkkal arról, hogy mi is a térség vonzereje, jelenlegi és potenciális kínálata, illetve, hogy erre milyen kereslet mutatkozik a turizmus belföldi és külföldi piacán.

A Kistérség nem rendelkezik egyetlen, a Falusi Turizmus Szövetség által nyilvántartott szálláshellyel sem, azonban még meglepőbb, hogy Székesfehérvártól délre Simontornya az első település, ahol találunk „falusi szállást”. Ez a tény a turizmus hagyományainak teljes hiányára utal.

A kistérség egészére vonatkozóan nem reprezentatív felmérés alapján biztosan elmondható, hogy a helyi lakosság nem rendelkezik kellő információval a turizmusfejlesztéssel kapcsolatban.

IV. A SÁRVÍZ KISTÉRSÉG SWOT ANALÍZISE AZ ÖKOTURIZMUS SZEMPONTJÁBÓL

Erősségek	Gyengeségek
•A kistérség természeti- táji érték színvonal alapján országosan jegyzett kulturális örökség célterület. •Országos és nemzetközi vonzerők (Budapest, Balaton, Velencei-tó, Székesfehérvár) közelsége, mely hatalmas keresleti piacot jelent. •Nagyon jó közlekedési összeköttetések (M7, 63-as-út). •Természeti kincsek, értékek sokasága. •Kulturális értékek sokasága. •Érintetlen természeti helyek, tájképek. •Változatos természeti, tájképi, domborzati viszonyok kis területen belül. •Hagyományokkal rendelkező rendezvények (Aba Napok, Floralia, Ludi Romani). •Meglévő, hagyományokkal rendelkező bemutató-, szállás-, oktatóhelyek (Rétimajor, Tác-Gorsium, stb). •Hagyományos mezőgazdasági termékek háztól történő értékesítése (Cece). •Halastavak adta lehetőségek a horgász turizmusra és a madármegfigyelésre. •Lovas turizmus hagyományai, meglévő túraútvonalak. •Meglévő együttműködések a térségben működő, meghatározó jelentőségű civil szervezetekkel. •Törvényi szabályozás, mely feladatul jelöli meg a természeti értékek bemutatását.	•Meglévő bemutatóhelyek alacsony hatásfokú üzemeltetése. •Szűkös anyagi erőforrások a fejlesztésekre és a fenntartásra. •Helyi szereplők között kevés a kialakult együttműködés. •Turisztikai szakmai szervezetek gyenge jelenléte a térségben. •Nem ismerjük a versenytársakat. •Nem ismerjük a valós piacot. •Nem ismerjük a területeink pontos terhelését és terhelhetőségét. •Komplex szolgáltatások hiánya (szállás, étkezés, közlekedés, idegen nyelvű szakvezetés, stb.). •Erős az átmenő forgalom, amely most nem áll meg.

Lehetőségek	Veszélyek
•EU tagság kapcsán bővülő keresleti piac. •Rendelkezésre álló pályázati források bővülése. •Az ökoturizmus általános megítélésének javulása, erősödése. •Hatékony marketing és PR tevékenység: egységes arculat kialakítása, a kistérségi logo kvázi védjegyként történő elismertetése. •Komplex programcsomagok kiajánlása akár együttműködések révén is. •Jelentős átmenő forgalom megállítása a kistréségben. •Termálkincs kihasználása. •Vadászati hagyományok felelevenítése. •Horgászati lehetőségek kihasználása. •A tervezett Tác-Gorsium-i „Kárpátia Park” megvalósulása. •Együttműködések erősítése turisztikai szervezetekkel. •Együttműködések erősítése természetvédelmi szakmai szervezetekkel. •Együttműködések erősítése civil szervezetekkel, vállalkozókkal és önkormányzatokkal. •Gyermekek, diákok érdeklődésének felkeltése, ők jelenthetik a későbbi fizetőképes keresletet. •Erősödő erdei iskola program, amely egyre több tanuló számára teszi lehetővé a részvételt erdei iskolai programon. •Területhasználati feltételek pontos meghatározása (zónarendszer, kijelölt utak, stb.) révén további turisztikai tevékenységek kialakítása, bevezetése (pl. kerékpáros- és lovas turizmus).	•Potenciálisan elérhető anyagi források ki nem használása (kapacitás hiány, menedzsment készségek hiánya). •A társadalom nem ismeri fel a természeti értékek fontosságát, és nem áldoz rá anyagi forrásokat (kereslet hiánya). •A fizetőképes kereslet csökkenése a gazdaság gyengülése következtében. •Együttműködések helyett egymást gyengítő konkurenciák kialakulása. •Kialakított bemutatóhelyek, vonzerők vandál rombolása. •Nő a társadalmi nyomás az érintetlen természeti területek „termelésbe vonására, beépítésére”. •A politikai döntéshozatal nem ítéli fontosnak a védett természeti kincsek megóvását és bemutatását (támogatások csökkenése).

V. KITÖRÉSI PONTOK, FEJLESZTÉSI PROJEKT JAVASLATOK

V.1. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A Sárvíz Kistérség települései külön-külön is keresik lehetőségeiket a fejlődésre. A holland Kelet-Groningen megye település- és térségfejlesztési szakembereinek segítségével a helyi lakosság képviselőinek egy-egy csoportja minden egyes településnek felvázolja 10-20 éves jövőképét, vízióját. Eddig 2 település készítette el ezt az anyagot, a többiek a 2004-es évben követik Cecét és Kálozt. Hollandiában minden egyes stratégiai döntést hosszas tervezési folyamat előz meg, ám a hazánkban megszokottól eltérően ott nem a szakemberek terveznek elsősorban. Az emberek mindig saját maguk, a helyi közösségen keresztül döntenek stratégiai, koncepcionális kérdésekről. Ez a folyamat, pl. egy település új jövőképének eldöntése területén hónapokig, évekig húzódik Hollandiában. A helyi vezetésnek minden fontos kérdésben meg kell kérdeznie az embereket, és bevonni a döntésekbe. A részletek kidolgozását már szakemberekre bízzák. Lényegét tekintve a jövőképek megalkotásának és megvalósításának folyamata a LEADER programhoz hasonló közösségfejlesztési metódusokon alapul, tartós eredménye a helyi közösségek önszerveződő mechanizmusainak aktiválása. Ez a települési jövőkép egyszerre vízió és misszió. A vízió ez esetben egyenlő a jövőképpel, a misszió a közösség ennek megvalósításához rendelt elkötelezettsége.

A Kistérségben eddig elkészített jövőképek hangsúlyosan tartalmazzák a turizmus fejlesztésének igényét, szándékát.

V.2. AZ ÖKOTURISZTIKAI PROJEKTEK KIDOLGOZÁSA – A PARTICIPATIVITÁS ELVE MENTÉN

A participatív fejlesztés lényege, hogy a külső szakértő szerepe a programozás irányítására korlátozódik, továbbá segít az adottságok, elképzelések objektív minősítésében a helyi szereplőknek, akik a valódi végrehajtók lesznek.

Sajnos a gyakorlat azt mutatja, hogy ma hazánkban az aktorok lokális szinten legritkább esetben vannak tisztában adottságaikkal, lehetőségeikkel és még kevésbé a megcélzott célcsoportok preferenciával. Mégis fontos azonban a bevonásuk megvalósítása, mivel a célcsoportok preferenciáival csak a közös munka révén kerülhetnek tisztába.

A térségben az első lépésként a lokális döntéshozók ismerték fel az ökoturizmus fejlesztésének szükségességét és tették sajátjukká annak céljait. Ez nagyban segít az oktrojált fejlesztések negatív hatásainak elkerülésében, így pl. a NIMBY (azaz „not in my backyard" = lehet, csak ne nálunk) effektus elhárításában. A projekt keretében a lokális döntéshozók elkötelezettségére alapozva a polgármesterek és a települések vezető vállalkozói kerültek megszólításra. A velük egyenként és közösen (Workshop, Káloz) végzett munka eredményének összefoglalását mutatják az alábbi táblázatok.

V.3. KIDOLGOZÁSRA KERÜLT PROJEKTJAVASLATOK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA

Vonzerő és infrastruktúra fejlesztési projektek

Projekt javaslatok	Helyszín	Célcsoport	Megvalósítók
1. Kijelölt és épített kerékpárút	A két csatorna között, közúton ill. a töltéseken	Iskolás, érdekelődő	Önkormányzatok, társulás, civilek
2. Kijelölt és kiépített lovastúra útvonal spec.	Mórtól Cecéig	érdeklődő, átutazó	Önkormányzatok, társulás, vállalkozók

attrakciókkal (természeti látnivalók, vagy pl. hintókészítő mester meglátogatása)			
3. Tanösvények, tematikus utak	Sárszentágota, Soponya, Sárkeresztúr, Bodakajtor	Érdeklődő, iskolás	Vállalkozó, társulás, DINPIg
4. Csuhé múzeum	Soponya	Iskolás, érdeklődő	Vállalkozó Népi iparművész
5. Vízimalom rekonstrukció	Cece	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Vállalkozó
6. Római emlékek látványosabb bemutatása	Tác - Gorsium	Iskolás, érdeklődő, átutazó	Vállalkozók

Szolgáltatási és hálózatépítési projektek

Projekt javaslatok	Helyszín	Célcsoport	Megvalósítók
7. Kerékpáros turisztikai vállalkozói hálózat	Valamennyi település	Iskolás, érdeklődő, átutazó	Vállalkozók, civilek
8. Lovas turisztikai vállalkozói hálózat	Valamennyi település	Iskolás, érdeklődő, átutazó	Vállalkozók, civilek
9. Római lakoma	Tác - Gorsium	Iskolás, érdeklődő, átutazó	Vállalkozók
10. Horgászat (vállalkozói hálózat közös marketinggel)	A térség halastavain	Érdeklődő	Vállalkozók, társulás, vízü.társulás
11. Falusi termékek árusítása	Cece	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Vállalkozók
12. Vadászházak közös marketingje **nem vadász célcsoportok számára**	Belsőbáránd, Soponya, Bodakajtor	Érdeklődő	VADEX, vállalkozók

Promóciós és információs projektek

Projekt javaslatok	Helyszín	Célcsoport	Megvalósítók
13. Infopontok	Tác – Gorsium Agárd – Dinnyés Cece	Iskolás, érdeklődő, átutazó	Vállalkozók
14. Információs táblák, útjelző táblák	Az egész kistérség területén	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Társulás, önkormányzatok, vállalkozók
15. Látogatóközpont	Rétimajor	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Vállalkozó

16. „Dél Kapuja" Látogatóközpont	Aba	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Önkormányzat
17. Aba Napok, Kistérségi napokká alakítása	Aba, majd a többi település	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Önkormányzatok, társulás, vállalkozók
18. Promóciós eszközök	Valamennyi célterület	Valamennyi	Önkormányzatok, társulás

A projektek részletes bemutatását a melléklet tartalmazza.

A projektek bemutatása kapcsán mindegyik projekthez az értékesítendő „termékhez" kapcsolódó tárgyiasult és image elemeket bemutató leírás és „elnevezés" került kidolgozásra. A projektek adatlapjai tartalmazzák a cím, a gesztor, a partnerek és helyszín megnevezését, továbbá a tevékenységek részletes ismertetését is. A megvalósítás mérlegeléséhez a projekt várható közvetlen eredményeit, a fenntarthatóság lehetséges formáit és a költségvetést dolgoztuk ki vázlatos formában.

V.4. KIDOLGOZOTT TÉRSÉGI TURISZTIKAI NAGYPROJEKTEK

Projekt név	Helyszín	Célcsoport	Megvalósítók
Élményfürdő	Aba	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Vállalkozó Önkormányzat
Kárpátia park	Tác	Érdeklődő, iskolás, átutazó	Vállalkozó Önkormányzat
„Dél Kapuja”	Aba	Mindegyik	Önkormányzat

A nagyprojektek kidolgozása megtörtént, megvalósításuk nagymértékben elősegítené a térség turisztikai értékesíthetőségének növelését, új, versenyképes attrakciók létrehozásával.

VI. EREDMÉNYEK

VI./1 A MEGÚJULT KISTÉRSÉGI HONLAP

Az Internet rendkívül dinamikusan fejlődő információs felület. A világ fejlett régióiban ma már az Interneten történik a program kiválasztások döntő hányada, a szállás- és repülőjegy foglalások is egyre nagyobb hányadban az Interneten zajlanak.

Ma már a turisztikai kínálat többsége is jelen van az Interneten, a legkisebb falusi fogadók is felismerték ennek a promóciós csatornának a jelentőségét. Népszerűsége talán abban rejlik, hogy hatalmas mennyiségű, de a kereső programoknak köszönhetően mégis kereshető módon lehet információkhoz hozzájutni rövid idő alatt, csekély költségek mellett.

A kínálati oldalról pedig nagy előny a folyamatos frissíthetőség, az alacsony fenntartási költség és mindenek előtt az, hogy a közölt adatok azonnal, az egész világon elérhetővé válnak.

A fent említett információ dömping azonban korlátokat is jelent a hatékony információközlésben és fogadásban egyaránt. Ezt felismerve ma már egyre gyakoribbak az egy témát komplexen felölelő ún. portálok, amelyeken az adott témára, területre vonatkozó adatok rendezetten megtalálhatók. Ez a bizonyos portál összegyűjti a magyarországi, de elsősorban a dél-dunántúli régió mindenfajta turisztikai kínálatát: szállások, étkezési lehetőségek, programok, kirándulóhelyek, fürdők, múzeumok, kiállítások, stb. Mindezeket kategóriákba sorolja, (célcsoportok, időpontok, helyszínek, megközelíthetőség, árkategória, stb.) különféle szempontok szerint. Ez lehetővé teszi, hogy mindenki a maga igényeinek megfelelően, szűkített keresést folytasson. Így az adatbázist ismerve könnyen állíthatók össze teljesen egyedi programcsomagok.

VI./2 A KISTÉRSÉGI KIADVÁNY ISMERTETÉSE

A kistérségi honlap mellett a projekt másik fontos eredménye az első közös, kistérségi turisztikai kiadvány megjelenése. Jelen kiadvány elsődleges célja az, hogy a térségben élők számára összefoglalóan megmutassa a Sárvíz térségének potenciális ökoturisztikai vonzerejét, a kitörési lehetőségeket. Ezt azért tartottuk fontosnak, mert a tervezett fejlesztések sok esetben megbuknak, mert az elméleti elképzelések nem találkoznak a megvalósítókkal, a lakossággal, a vállalkozókkal, egyéb szervezetekkel. A fejlesztési dokumentumok sokszor nem jutnak el a lakossághoz, illetve a vaskos irományok általában nehezen értelmezhetőek a gazdaságfejlesztésben nem járatos emberek számára. Kiadványunk tehát kifejezetten a térségben élők számára készült. Azok számára, akiket a munkánk elején megkérdeztünk arról, hogyan vélekednek a turizmusról, azon belül pedig az ökoturizmusról. Mint azt a felmérés eredménye is mutatta, igen kevesen láttak ebben fejlődési, fejlesztési lehetőséget. A későbbi egyeztetések, interjúk következtében, a kiadványhoz készített fotók kapcsán már érezni lehetett az érdeklődés erősödését.

Ezt az érdeklődést kívánjuk egy szép kivitelű kiadvánnyal tovább erősíteni.

A kiadvány egy A/5 méretre hajtott A/2 méretű lap, mindkét oldalon színes nyomással. Az A/2 lap belső oldala a kistérség térképét ábrázolja, amelyen a megszokott térképi adatok mellett megjelennek a kutatás legfontosabb eredményei.

Feltűntettük a meglévő vonzerőket, a potenciális célcsoportok érkezési és mozgási irányát, továbbá a fejlesztési pontokat. A térképen képszerűen, gyakorlatilag egy ábrában megjelennek a tanulmány következtetései. Kirajzolódik az az egységes koncepció, amely megvalósulása esetén megteremtheti a Sárvíz Kistérség ökoturisztikai kínálatát.

A térképre pillantva mindenki térben is elhelyezheti magát, meglévő vagy lehetséges vállalkozását. Ahhoz, hogy a kistérségi szintű fejlesztések megvalósuljanak, elengedhetetlen,

hogy a helyi szereplők tisztában legyenek a kistérség határaival, belső tereivel, a szereplők, a konkurencia, a lehetséges partnerek, a piac többi kínálatának elhelyezkedésével. Máshogy fejleszti a panziós, vagy vendéglős a vállalkozását, ha tudatában van annak, hogy nála a vendég belép a térség kapuján, ahol további vonzerők, szolgáltatások várják.

Amennyiben a kistérségi programozás megvalósul és a fejlesztések a stratégiák mentén alakulnak, akkor nem egymást gyengítő konkurenciák, hanem egymást erősítő együttműködések alakulnak ki (a piacnak megfelelő egészséges versengés mellett természetesen).

Az A/2 lap külső oldalán röviden, közérthetően leírtuk a kutatás céljait, a munka menetét és az eredményeket. A felület több mint 50%-án a fejlesztésre javasolt témákat, helyszíneket, meglévő adottságokat mutatjuk be. Ezek egy része már működő vállalkozás, mások javasolt fejlesztési tervek, amelyek arra várnak, hogy valaki felismerje bennük a kitörési lehetőséget és megvalósítsa.

Az elsődleges cél mellett, a kiadvány alkalmas arra is, hogy a térségen kívül élők számára bemutassa a terület szépségét, adottságait. A térképen világosan látszik, hogy a terület milyen közel van a Balatonhoz, a Velencei-tóhoz, vagy Székesfehérvárhoz, tehát az ott nyaralók számára ideális kirándulási célpontot kínál. A turisták mellett pedig a befektetők érdeklődését is felkeltheti ez a képes ötlet-tár.

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

LAKOSSÁGI FELMÉRÉS ADATLAPJA

Lakossági kérdőív az „A turizmus fejlesztése a Sárvíz kistérségben” című tanulmány készítéséhez

..... község önkormányzata szakértők bevonásával készíti a Sárvíz Kistérség turisztikai stratégiáját. Az elképzelések kialakításánál nagyon fontos az Ön véleménye. Kérjük, segítse településünk fejlesztését azzal, hogy véleményét, elképzeléseit eljuttatja hozzánk a kérdőíven kitöltésével.

A kérdőív leadásának helye: Kérjük, hogy juttassa vissza kitöltve gyermekével az iskolába.

1. Ide érkező vendégeinek mit mutatna meg a kistérségben?

2. Ön szerint mi a kistérség legnagyobb turisztikai vonzereje?

3. Ön milyen turisztikai vonzerőt fejlesztene a kistérségben? Húzza alá.

Rendezvények Kerékpározás Madármegfigyelés

Történelmi emlékek

Szálláshelyek Étkezés Természetjárás

4. Melyek a kistérségben a legfontosabb természeti értékek?

5. Ismer-e a környéken olyan turisztikai szolgáltatást, amely a természeti értékekkel szoros kapcsolatban van? Ha igen, mi az?

   Igen Nem

6. Gondolkodik-e azon, hogy jövedelem kiegészítésképpen idegenforgalommal foglalkozzon (szálláshely, étkezés, kerékpárkölcsönzés, stb)?

   Igen Nem

7. Fontosnak tartja a turizmus fejlesztését a térségben élők szempontjából?

   Igen Nem

Amennyiben a térségben kialakuló ökoturisztikai fejlesztések bővebben érdeklik, kérjük, adja meg elérhetőségét, tájékoztatni fogjuk a lépésekről, eredményekről. Adatait semmilyen formában ki nem adjuk, más célra nem használjuk fel.

Neve:

Telefon szám: e-mail:

Milyen terület, téma érdekli?

Ha Ön szeretne bennünket keresni, kérjük hívja az abai teleházat. (22 / 430 799)

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

VONZERŐKATASZTER ADATLAPJAI

TERMÉSZETI VONZERŐK

BODAKAJTORI TAVAK, ABA-BODAKAJTOR

Azonosító sorszám	T1
Megnevezés	Bodakajtori tavak
Hely	
Tulajdonos	VADEX
Típus	
Leírás	Természetes szikes és mesterséges halastavak, (3 db 100 ha-os nagyságrendű felület), haltenyésztés nem intenzív
Helyszínrajz	
Megközelíthetőség	3 km buszmegállótól, köves út, híd a Malom csatornán Soponya felé
Feltártság	Jó, ismert madár- és növényvilág
Ismertség, látogatottság	Kevéssé látogatott, nincs marketing
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	
Fotó	
Szubjektív benyomás	Kiváló horgásztó, madármegfigyelő-hely, növény – fotózás, hétvégi pihenő, ill. Kerékpáros megálló (artézi kút) lehetne belőle.

	A kistérség 4. legjobb területe

Rétimajor – Rétszilasi halastavak, Sáregres

Azonosító sorszám	T2 - LÁSD K7
Megnevezés	Rétimajor halastavak
Hely	Sáregres-Rétimajor
Tulajdonos	Aranyonty Rt
Típus	
Leírás	700 ha-os tórendszer, ramsari egyezményben megnevezve (részilasi halastavak néven) mint vízimadár élőhely
Helyszínrajz	
Megközelíthetőség	A településtől északra 3 km
Feltártság	Kialakított madármegfigyelőhely, horgász-turizmusban rejlő lehetőségek kihasználatlanok
Ismertség, látogatottság	LÁSD K7
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	
Fotó	
Szubjektív benyomás	Természeti szempontból a 2. legjobb potenciál Soponya után, a tulajdonos hozzáállása miatt azonban turizmus szempontjából a legjobb terület

Sós-tó, Sárkány tó – Sárkeresztúr, Sárszentágota

Azonosító sorszám	T3
Megnevezés	Sós-tó, Sárkány tó és kapcsolódó szikes tavak
Hely	Sárkeresztúr külterület
Tulajdonos	Duna-Ipoly n. Park.
Típus	Országos védettségű ter.
Leírás	Nagy kiterjedésű szikes tó, régóta országos jelentőségű védettséggel

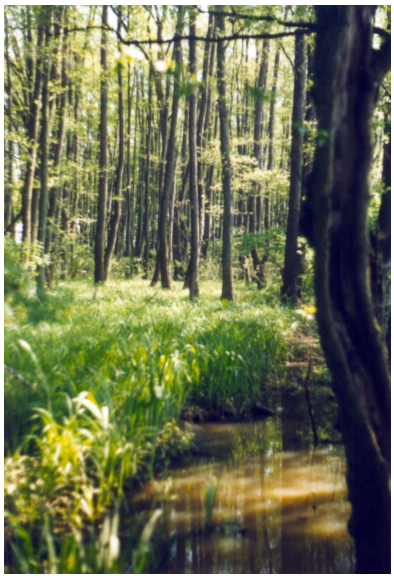
Helyszínrajz	
Megközelíthetőség	A településtől dél-nyugatra
Feltártság	Körülötte szeméttelep, tipikus „faluvége”
Ismertség, látogatottság	
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Duna-Ipoly Nemzeti Park, a tavak fokozottan védettek
Fotó	
Szubjektív benyomás	Természeti érték szempontjából igen értékes szikes terület, azonban környezete (gyakorlatilag két település között fekszik, igen szennyezett környéken), valamint jellegének köszönhetően (dominál a szikes élőhely)

„Nagy erdő” - Sárszentágota

Azonosító sorszám	T4
Megnevezés	Nagy erdő
Hely	Sárszentágota
Tulajdonos	
Típus	
Leírás	Nagyobb erdő, a Soponyai erdőségek folytatása
Helyszínrajz	
Megközelíthetőség	A településtől nyugatra, Káloz felé
Feltártság	
Ismertség, látogatottság	Aranyérmes szarvasbikát lőttek itt 1-2 éve
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	
Szubjektív benyomás	Parkerdőként működhetne Káloz erdeihez kapcsoltan

Halastavak - Soponya

Azonosító sorszám	T5
Megnevezés	Halastavak - Soponya
Hely	Soponya Külterület
Tulajdonos	VADEX Rt
Leírás	A Sárvíz malom csatornák között a megye egyik legnagyobb összefüggő erdő és tórendszere, vadaskertekkel.
Megközelíthetőség	Aba-Soponya, Bodakajtor-Soponya között, pormenetes út

Feltártság	Részleteiben feltáratlan
Ismertség, látogatottság	Kevéssé ismert, VADEX gyakorlatilag zárt területként kezeli
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	
Fotó	
Szubjektív benyomás	A Kistérség legjobb potenciálja, kiváló rekreációs övezet lehetne, nagy kiterjedésű horgászati lehetőség kihasználatlan, vízimadár megfigyelési lehetőségek., VADEX miatt kevésbé ismert, mint Rétimajor

Dinnyési-fertő - Seregélyes

Azonosító sorszám	T6
Megnevezés	Dinnyési-fertő, Seregélyes
Hely	Seregélyes Külterület
Tulajdonos	DINPIG
Leírás	A Velencei-tó dél-nyugati része mentén található mocsaras terület, mely ritka vízimadár költő- és tartózkodóhely. .
Megközelíthetőség	Seregélyestől
Feltártság	Jól feltárt, országosan és nemzetközi szinten terület.
Ismertség, látogatottság	Aktívan látogatott terület, erdei iskola is épül rá.
Fotó	
Szubjektív benyomás	A Kistérség egyik értékes ökopotenciálja, vízimadár megfigyelési lehetőségekkel, az igényesebb szakismerettel rendelkező turistának is.

GORSIUM - TÁC

Azonosító sorszám	K1
Megnevezés	Gorsium
Hely	Tác
Tulajdonos	Fejér Megyei Múzeumok Igazgatóságának kezelésében.
Típus	Régészeti emlék
Leírás	Magyarország legnagyobb régészeti parkja a II-IV. században virágkorát élő római város, Gorsium maradványait mutatja be.
Megközelíthetőség	Buszmegállótól 800 m-re
Feltártság	Országos ismertségű Florália programok, minden évben egy tavaszi hétvégén, a római újév napjához kötötten kerülnek megrendezésre- ókori játékok, kiállítás, vásárok etc. Hasonló, aug. Utolsó hetében megrendezett ünnepségsorozat a Ludi Romani
Ismertség, látogatottság	Média, reklámok,
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	A Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szfvár. Szeretnék folytatni a feltárást, a lehetőségek korlátozottak, sem a terepi munkára, sem a leletek elemzésére nincs elegendő forrás.
Fotó 	
Lehetőségek	Számos kiváló fejlesztési lehetőség adódik a terep bejárása során. Az ásatás táblázása hiányos, a bejáratnál kapható kiadványok és szakvezetés színvonala is javítható. A kiszolgáló infrastruktúra fejlesztésre szorul. Információs pont és „Római lakoma” néven ajánlunk projektet a Gorsium területére.

Zichy-Hadik Kastély és park - Seregélyes

Azonosító sorszám	K2
Megnevezés	Zichy-Hadik Kastély és park
Hely	Seregélyes
Tulajdonos	Osztrák magántulajdon
Típus	
Leírás	háromcsillagos kastélyszálló, 32 ha-os őspark, csónakázó-tó, magas színvonal, ~ 100 fő befogadás, konferenciaterem, Étterem, éjszakai bár, pince-borozó, könyvtár-, zene-, és kártyaszoba, úszómedence, tenisz, lovaglás, horgászat, szauna, szolárium, reprezentatív termek, konferencia terem. Szobái fürdőszobásak, Tv-vel, telefonnal, rádióval felszereltek. (min. Ár: 25.000.- ft/fő/éj) A park szabadon látogatható.
Megközelíthetőség	A település északkeleti szélén, buszmegállótól 500 m
Feltártság	Országosan ismert, rendelkezik saját prospektussal, weblappal nem
Ismertség, látogatottság	Média, reklámok,
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Modern fürdő építése
Fotó	

Zichy Kastély és park - Soponya

Azonosító sorszám	K3
Megnevezés	Zichy Kastély és park
Hely	Soponya
Tulajdonos	Kincstári Vagyoni Igazgatóság
Típus	Országos védelem alatt álló terület
Leírás	A 43 ha-os parkkal körülvett épület kastély.
Megközelíthetőség	A település nyugati szélén, Káloz és Soponya közötti közúton.

Feltártság	Korábbról mint gyermekváros (gyermekotthon) volt ismert
Ismertség, látogatottság	Nem látogatható, felújításra szorul, ennek volumene több száz millió ft.
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	A település önkormányzata szeretné megszerezni, évek óta sikertelenül. Felbukkant 4 évvel ezelőtt amerikai befektető, grandiózus tervekkel, de a kastély ma is az ÁPV RT kezelésében van.
Fotó 	
	

ABA NAPOK RENDEZVÉNY

Azonosító sorszám	K4
Megnevezés	Aba Napok rendezvény
Hely	Aba központ
Tulajdonos	
Típus	rendezvény
Leírás	Fejér megye egyik legnagyobb kulturális fesztiválja, 3 nap, 7-8000 látogató
Megközelíthetőség	Minden évben a Pünkösd utáni hétvége, a település közepén, szervezett tömegközlekedés (autóbusz, a rendes járatok mellett)
Feltártság	Országos ismertségű, jelentős történelmi és kulturális, művészeti hagyománnyal nem rendelkezik, de igen színvonalas programok
Ismertség, látogatottság	10 éves hagyomány, országos média-reklám, 12-15 M Ft költségvetés
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési	Aba Nagyközség önkormányzata, fő célja a

elképzelései	településmarketing.
Fotó	
	

Megjegyzés: a rendezvény kistérségi marketing tevékenységét lehetne erősíteni, kistérségi helyszínek, programok bevonásával.

Zichy Kastély és Park, Tavak - Káloz

Azonosító sorszám	K5
Megnevezés	Zichy Kastély és Park, Tavak
Hely	**Káloz**-Belmajor
Tulajdonos	Magántulajdon.
Típus	
Leírás	Gyakorlatilag egységes komplexum, jelenleg felújításra vár, nincs konkrét elképzelés, rekreációs turizmusra ideális lenne.
Megközelíthetőség	A falutól északra, az útról nem szembetűnő
Feltártság	
Ismertség, látogatottság	Nem látogatható
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	2002-ben vásárolta meg a tulajdonos, az önkormányzat szeretné visszaszerezni, nincs konkrét szándék, pontos elképzelés.
Fotó	

Aranyponty Halászati Múzeum, Konferenciaközpont, panzió - Sáregres

Azonosító sorszám	K6
Megnevezés	Aranyponty Halászati Múzeum
Hely	Sáregres-Rétimajor
Tulajdonos	Aranyponty Rt
Típus	
Leírás	A 2000-ben megnyitott gyűjtemény a kihalóban lévő ősfoglalkozásnak, a halászatnak állít emléket. A múzeumhoz csatlakozó tóban (0,8 ha területen) látható a régmúlt halászat több tárgyi emléke, többek között rekonstruált halászkunyhóval. Rétimajor 700 ha.os halastó-rendszer központja
Megközelíthetőség	Gépkocsival, Sáregrestől 4 km.
Feltártság	Rendelkezik saját prospektussal, mely főként a természeti értékeket mutatja be.
Ismertség, látogatottság	2003-ban konferenciaközpont, panzió, kilátó és vendéglő nyílt meg a múzeum mellett. Kialakított madár-megfigyelőhely található egy ponton
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	A cég alaptevékenysége a haltenyésztés-halászat, emellett a tulajdonos kifejezetten turizmust szeretne fejleszteni Rétimajorban
Fotó	

Csók István Múzeum - Cece

Azonosító sorszám	K7
Megnevezés	Csók István Múzeum
Hely	Cece központ
Tulajdonos	
Típus	
Leírás	Működő múzeum
Megközelíthetőség	500 m-re a buszmegállótól, a főútról, nem látszik
Feltártság	
Ismertség, látogatottság	Kevésbé ismert kulturális emlék
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	
Fotó	

Vízimalom – Sáregres - Cece

Azonosító sorszám	K8
Megnevezés	Vízimalom
Hely	Cece és Sáregres közötti külterületen
Tulajdonos	magántulajdon
Típus	
Leírás	Felújításra vár. Csók István szülőháza-lehetőség fogadó panzió létesítésére.
Megközelíthetőség	gépkocsival
Feltártság	
Ismertség, látogatottság	Nem látogatható, potenciális érték
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Tisztázatlan, több éve nem történik fejlesztés. Értékét rontja a közelben levő (500 m) vágóhíd.
Fotó	

Szolgáltatási vonzerők

Vadászház - Soponya

Azonosító sorszám	SZ1
Megnevezés	Vadászház
Hely	Soponya.
Tulajdonos	VADEX Rt
Típus	
Leírás	Régen kormányzati vadászház, ehhez illeszkedő színvonallal, árakkal. Szállás, étkezés bejelentkezéssel
Megközelíthetőség	Aba Soponya között, az útról nem látszik
Ismertség, látogatottság	Nem érdeklődnek a turizmus iránt, vadásztatás folyik, szarvas, őz apróvad, fácán.
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	A vadásztatás –vadtenyésztés volumene évek óta csökken
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Nem támogatja a terület látogatását

Közelében lenne kialakítható a Kistérségben a legjobb madármegfigyelő útvonal, a terület változatosabb, mint rétimajor (erdők), a halastavak halászata kevéssé jövedelmező. Az apróvadas tenyésztőtelepek jórészt nem működnek.

Sajnos nagyobb vaddisznóspark teszi látogathatatlanná a tavak nagy részét.

Vadászház – Aba-Belsőbáránd

Azonosító sorszám	SZ2
Megnevezés	Belsőbárándi vadászház
Hely	Belsőbáránd
Tulajdonos	VADEX Rt
Típus	
Leírás	Működő vadásztatás, fogadó konyhával, előzetes bejelentkezéssel.
Megközelíthetőség	800 m-re a buszmegállótól
Feltártság	Útról nem látható, nincs reklám-tábla
Ismertség, látogatottság	Gyenge marketing
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	vadásztatás
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Nincs kapcsolat

Vadászház – Aba-Bodakajtor

Azonosító sorszám	SZ3
Megnevezés	Bodakajtori vadászház
Hely	Bodakajtor külterület
Tulajdonos	VADEX RT
Típus	
Leírás	Időszakos vadásztatás, hétvégi pihenőházként lehetne hasznosítani.
Megközelíthetőség	3 km-re a buszmegállótól, gépkocsival
Feltártság	
Ismertség, látogatottság	Nem látogatható szabadon, nem ismert
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Jelenleg értékesítés alatt áll.
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Nincs kapcsolat

Kiváló madármegfigyelő - helyek, horgászhelyek kialakíthatók.

Artézi-forrás (kis hozamú) kút kialakításával lehetne kerékpáros megállóhely, a tulajdonos jelenleg nem támogatja a terület szabad látogatását.

Nyárfás Fogadó - Aba

Azonosító sorszám	SZ4
Megnevezés	Nyárfás Fogadó

Hely	Aba külterület.
Tulajdonos	magántulajdon
Típus	Vendéglő
Leírás	25 férőhelyes panzió, non-stop konyha
Megközelíthetőség	Aba-Bodakajtor között a 63-as főút mentén, Agip benzinkút mellett
Feltártság	reklámtábla
Ismertség, látogatottság	63-as főút átmenő forgaloma, illetve rendszeresen visszatérő vadászvendégek (jóval olcsóbb, mint a soponyai v. Bárándi vadászház)
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Tulajdonos jelenleg az USA-ban dolgozik szállodában, hazatérve szeretne fejleszteni
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Szóban támogatja

Sárvíz Fogadó - Aba

Azonosító sorszám	SZ5
Megnevezés	Sárvíz Fogadó
Hely	Aba központ.
Tulajdonos	magántulajdon
Típus	Vendéglő
Leírás	90 férőhelyes, főként többágyas, vizesblokk nélküli szobák (folyosón közös blokk), alacsony ár- és szolgáltatás színvonal.
Megközelíthetőség	Buszmegállótól 200m-re
Feltártság	reklámtábla
Ismertség, látogatottság	Főként Aba és környékén dolgozó szezon-munkások , ill. nagyobb helyi rendezvények látogatói részére.
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Gyakorlatilag késznek mondható
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Nincs kapcsolat

Vörös Kakas Fogadó - Aba

Azonosító sorszám	SZ6
Megnevezés	Vörös Kakas Fogadó
Hely	Aba belterület.
Tulajdonos	magántulajdon
Típus	Vendéglő

Leírás	8 férőhely, étkezés, bár, lovaglási lehetőség, szüreti rendezvények. 2 éve egy kúriából alakították át, sem a kialakítás, sem a szolgáltatás nem korszerű, se nem őrizte meg az épület eredeti jellegét.
Megközelíthetőség	Buszmegállótól 1,5km-re
Feltártság	Reklámtábla az utcán
Ismertség, látogatottság	Reklám hiányában kevéssé ismert
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Több lovat, nyári táborokat, férőhely-bővítést szeretne, forrás nincs
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Támogatja, lovastúrákat szívesen szervezne megfelelő útvonalon

Rétimajor kocsma, panzió és konferenciaközpont - Sáregres

Azonosító sorszám	SZ7
Megnevezés	Rétimajor kocsma, panzió és konferenciaközpont
Hely	Sáregres-Rétimajor
Tulajdonos	Aranyponty Rt
Típus	
Leírás	Lásd K7-nél Kocsma, kilátó, szálláshelyek fából, gazdagon faragott (tájjellegű dunántúli domborfaragás) A kistérség egyetlen kiépített madármegfigyelőhelye)
Megközelíthetőség	
Feltártság	
Ismertség, látogatottság	A közelmúltban nyitott egyelőre alacsony a szolgáltatás színvonala.
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Támogatja, fejleszteni szeretné

Házi árusítóhelyek – Cece

Azonosító sorszám	SZ8
Megnevezés	Házi árusítóhelyek 63-as út mellett
Hely	Cece
Tulajdonos	Magántulajdon, sok tulajdonos
Típus	
Leírás	Háztól árusítás mintegy 200 helyen,

	mezőgazdasági termékek.
Megközelíthetőség	Végig a 2 főút mentén
Feltártság	
Ismertség, látogatottság	Cece a paprikáról, dinnyéről ismert, a Kistérség egyetlen települése, amely fogható mennyiségű jövedelmet realizál az átmenő turizmusból.
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Önkormányzat, mint a közterület tulajdonosa szeretné a területet alkalmassá, közlekedés számára veszélytelenebbé tenni a funkció megtartásával
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Nincs kapcsolat

Happy Centrum - Cece

Azonosító sorszám	SZ9
Megnevezés	Happy Centrum
Hely	Cece központ
Tulajdonos	magántulajdon
Típus	
Leírás	Működő vendéglő, „turista-gagyi” árusítás
Megközelíthetőség	Főút mellett
Ismertség, látogatottság	Balaton Gemenc útvonal buszos átmenő turizmusát használja ki, WC-kávé megállóhely
A tulajdonos, bérlő, kezelő tervei, fejlesztési elképzelései	Nincs különösebb fejlesztési elképzelés, a tulajdonos elégedett a jelenlegi helyzettel
Fotó	
Hozzáállás az ökoturizmushoz	Nincs kapcsolat

Jelenleg a Kistérség turisták által leginkább látogatott pontja. Javasolt infopont!

3. SZÁMÚ MELLÉKLET:

FEJLESZTÉSI PROJEKT JAVASLATOK

1. Kijelölt és épített kerékpárút

Cím	Kijelölt és épített kerékpárút
Gesztor	Kistérségi Társulás
Partnerek	Önkormányzatok, civilek
Helyszín	A két csatorna között, közúton ill. a töltéseken valamennyi térségi települést érintve
A tevékenységek részletes ismertetése	60 km kerékpárút építés, 20 km táblázás meglévő kisforgalmú közúton
Várható eredmények	Összefüggő kerékpárút hálózat mely felfűzi a térség vonzerőit.
Fenntarthatóság	Az egyes szakaszok útpályájának fenntartásának feladata a tulajdonosok (közútkezelő, önkormányzat, vízi társulás) dolga, a táblázás karbantartását a kerékpáros-barát vállalkozói hálózat tagjaiból és az önkormányzatokból szerveződő non-profit hálózat biztosítja.
Költségvetés	A teljes tervezés és kiépítés 1.200.000 eFt költségű. 1 km kerékpárút építése 20 millió Ft-os áron számolva.

2. Kijelölt lovas túraút

Cím	Kijelölt lovas túraút
Gesztor	Lovasturisztikai vállalkozói hálózat
Partnerek	Önkormányzatok, civilek
Helyszín	Mórtól Cecéig a településeket érintve
A tevékenységek részletes ismertetése	Minimum 50 km hosszúságban lovastúra útvonal tervezése és kitáblázása, kijelölése meglévő földutak minimális javításával.
Várható eredmények	Összefüggő lovas túraút hálózat mely felfűzi a térség vonzerőit.
Fenntarthatóság	Az egyes szakaszok útpályájának fenntartásának feladata a tulajdonosok (közútkezelő, önkormányzat, vízi társulás) dolga, a táblázás karbantartását a lovas turisztikai vállalkozói hálózat biztosítja.
Költségvetés	A teljes kiépítés 20.000 eFt költségű.

3. Tanösvények, tematikus utak

Cím	Tanösvények, tematikus utak
Gesztor	Társulás
Partnerek	Önkormányzatok, DINPIG, civilek, terület gazda vállalkozások
Helyszín	Sárszentágota, Soponya, Sárkeresztúr, Aba-Bodakajtor
A tevékenységek részletes ismertetése	4 db rövid tanösvény tematikájának kidolgozása, szakmai leírásának elkészítése, a helyszínen megfigyelő pontok kijelölése, a bejáráshoz bemutató kiadvány elkészítése, a helyszínen pihenőhely, madármegfigyelő-torony, vad „les” létesítése
Várható eredmények	A térség természeti vonzerőit szemléletesen, élvezetesen bemutató tanösvények.
Fenntarthatóság	Kiadvány értékesítés bevétele a kiadvány újrasokszorosításának költségét, az érintett Önkormányzatok a tanösvény környékének rendben tartását vállalják.
Költségvetés	12.000 eFt

4. Csuhé múzeum

Cím	Csuhé múzeum
Gesztor	Vállalkozó népi iparművész
Partnerek	Önkormányzat, iskolák
Helyszín	Soponya
A tevékenységek részletes ismertetése	A csuhé felhasználásának oktatása, a termékek bemutatása, tábor és alkotóház formájában.
Várható eredmények	Újabb ökoturisztikai vonzerő.
Fenntarthatóság	A kurzusok résztvevői díjaiból, értékesített termékekből.
Költségvetés	-

5. Vízimalom rekonstrukció

Cím	Vízimalom rekonstrukció
Gesztor	Vállalkozó
Partnerek	Társulás
Helyszín	Cece
A tevékenységek részletes ismertetése	A vízimalom felújítása, alkalmassá tétele a térségben termelt gabona őrlésére, a lisztből házi, hagyományos termékek előállítására, azok helyszíni értékesítésére, fogyasztására.
Várható eredmények	Újabb ökoturisztikai vonzerő.
Fenntarthatóság	Vállalkozói alapon.
Költségvetés	-

6. Római emlékek látványosabb bemutatása

Cím	Római emlékek látványosabb bemutatása
Gesztor	Fehér Megyei Múzeumi Igazgatóság
Partnerek	Társulás, Vállalkozó
Helyszín	Tác - Gorsium
A tevékenységek részletes ismertetése	Idegenvezetés biztosítása a szezonban állandóan a helyszínen. Új bemutató táblák, kiadványok. Programszervezés.
Várható eredmények	A kiegészítő vonzerő látványosabb, élményszerűbb bemutatása.
Fenntarthatóság	A múzeum kezeli tovább, melyhez a vállalkozásnak bérbe adott terület haszna járul hozzá.
Költségvetés	10.000 eFt

7. Kerékpáros turisztikai vállalkozói hálózat

Cím	Kerékpáros turisztikai vállalkozói hálózat
Gesztor	Társulás
Partnerek	Vállalkozók
Helyszín	Valamennyi település
A tevékenységek részletes ismertetése	Vállalkozói térkép, kontaktálás Vállalkozói konzorcium szervezése Kerékpáros turisztikai oktatás (szerelés, vendégfogadás, speciális szolgáltatás) vállalkozásoknak.
Várható eredmények	Önfenntartó, egységes minimális minőségű speciális szolgáltatói rendszer.
Fenntarthatóság	A vállalkozók érdekeltségi alapon maguk működtetik.
Költségvetés	2.000 Ft

8. Lovas turisztikai vállalkozói hálózat

Cím	Lovas turisztikai vállalkozói hálózat
Gesztor	Társulás
Partnerek	Vállalkozók
Helyszín	Valamennyi település
A tevékenységek részletes ismertetése	Vállalkozói térkép, kontaktálás Vállalkozói konzorcium szervezése Lovasturisztikai oktatás (lótartás, vendégfogadás, speciális szolgáltatás) vállalkozásoknak.
Várható eredmények	Önfenntartó, egységes minimális minőségű speciális szolgáltatói rendszer.
Fenntarthatóság	A vállalkozók érdekeltségi alapon maguk működtetik.
Költségvetés	2.000 Ft

9. Római lakoma

Cím	Római lakoma
Gesztor	Vállalkozó
Partnerek	Fehér Megyei Múzeumi Igazgatóság
Helyszín	Tác - Gorsium
A tevékenységek részletes ismertetése	A romterületen meglévő épületben korhű római lakomát biztosító étterem berendezése, ahol a térségben termelt ételekből a provinciára jellemző ételeket szolgálnak fel.
Várható eredmények	Vonzerőt jelentő speciális szolgáltatás.
Fenntarthatóság	Vállalkozói alapon.
Költségvetés	20.000eFt

10. Horgász kaland

Cím	Horgász kaland
Gesztor	Vállalkozók
Partnerek	Vízi társulás
Helyszín	A térség halastavain
A tevékenységek részletes ismertetése	Újabb horgászati lehetőségek biztosítása amatőrök, nem helyiek számára is oktatással, gasztronómiai, mesterséghez kapcsolódó programokkal. Vállalkozói hálózat létesítése.
Várható eredmények	Vonzerőt jelentő speciális szolgáltatás.
Fenntarthatóság	Vállalkozói alapon.
Költségvetés	2000eFt

11. Falusi termékek árusítása

Cím	Falusi termékek árusítása
Gesztor	Önkormányzat
Partnerek	Vállalkozások
Helyszín	Cece
A tevékenységek részletes ismertetése	Egységes stand rendszer. Minőségi védjegy. Marketing. Vállalkozói hálózat létesítése.
Várható eredmények	Vonzerőt jelentő speciális szolgáltatás.
Fenntarthatóság	Vállalkozói alapon.
Költségvetés	2.000eFt

12. Vadászházak

Cím	Vadászházak
Gesztor	Társulás
Partnerek	Vállalkozások
Helyszín	Belsőbáránd, Soponya, Bodakajtor
A tevékenységek részletes ismertetése	Vadászházak közös értékesítése és marketingje nem vadász célcsoportok számára. Vállalkozó hálózatépítés, kiadvány.
Várható eredmények	A térség egy újabb az ökoturisztikai arculatba illeszkedő vonzerejének bemutatása.
Fenntarthatóság	Vállalkozói alapon.
Költségvetés	2.000eFt

13. Infópontok

Cím	Infópontok
Gesztor	Társulás
Partnerek	Működtető vállalkozások
Helyszín	Tác – Gorsium Agárd – Dinnyés Cece
A tevékenységek részletes ismertetése	Épület építése Infoterminál Web-képeslap küldés
Várható eredmények	A potenciális átutazó turisták figyelemének irányítása a térségi vonzerők felé.
Fenntarthatóság	Vállalkozói alapon.
Költségvetés	3 x 7.000e Ft.

14. Információs táblák, útjelző táblák

Cím	Információs táblák, útjelző táblák
Gesztor	Társulás
Partnerek	Önkormányzatok
Helyszín	A térség valamennyi települése
A tevékenységek részletes ismertetése	A térségi települések központjában, forgalmas helyein információs (térkép, bemutató szöveg) táblák, a be és kivezető utak mentén üdvözlő táblák, a vonzerők környékén orientáló táblák elkészítése és felállítása.
Várható eredmények	Jobban informált turisták, egységes arculatot sugárzó térség.
Fenntarthatóság	Minden önkormányzat a saját területén lévő táblákat tartja fenn.
Költségvetés	1.500-2.000eFt /település

15. Látogatóközpont Rétimajor

Cím	Látogatóközpont Rétimajor
Gesztor	Vállalkozó
Partnerek	Társulás, DINPIG
Helyszín	Rétimajor
A tevékenységek részletes ismertetése	A meglévő épületekben program szervezés, tartalom fejlesztés, technikai beszerzések a bemutatáshoz (szék, projektor).
Várható eredmények	A turisták körében a bemutatott értékek ismertsége növekszik.
Fenntarthatóság	A turistáktól szedett belépő, a mellékesen generált fogyasztás.
Költségvetés	5.000eFt

16. „Dél Kapuja” Látogatóközpont

Cím	„Dél Kapuja” Látogatóközpont
Gesztor	Aba város Önkormányzata
Partnerek	Társulás, DINPIG
Helyszín	Aba
A tevékenységek részletes ismertetése	A látogatóbázis és oktatóközpont létrehozásának célja olyan, víz köré szerveződő létesítmény megépítése, ahol lehetőség nyílik a természet működésének bemutatására, ehhez kapcsolódóan rendezvények tartására. Ezen kívül turisztikai információs pontként is szolgál a létesítmény. Az erre a célra kiszemelt terület az abai termálfürdő számára kijelölt terület szomszédságában található. Épület építés. Vizes élőhelyek létrehozása (tó) Program szervezés, tartalom fejlesztés, Technikai beszerzések a bemutatáshoz .
Várható eredmények	A turisták körében a bemutatott értékek ismertsége növekszik.
Fenntarthatóság	A turistáktól szedett belépő, a mellékesen generált fogyasztás.
Költségvetés	500.000eFt

17. Aba Napok Kistérségi napokká alakítása

Cím	Aba Napok Kistérségi napokká alakítása
Gesztor	Társulás
Partnerek	Aba város Önkormányzata
Helyszín	Aba, majd a kistérség többi települése
A tevékenységek részletes ismertetése	Települési, öko vállalkozói standok létesítésével a „térség utcája” létrehozása Kapcsolódó települési környezetbarát programok.
Várható eredmények	A turisták körében a térségi ökoturszitikai értékek ismertsége növekszik.
Fenntarthatóság	Önkormányzati támogatás.
Költségvetés	Településenként 300-500eFt

18. Promóciós eszközök

Cím	Promóciós eszközök
Gesztor	Társulás
Partnerek	Önkormányzatok, Vállalkozói hálózatok, DINPIG
Helyszín	Valamennyi célterület
A tevékenységek részletes ismertetése	Térségi arculatterv (kültéri és promóciós). Fotó sorozat készítés. Ökoturisztikai kiadvány (3 nyelven 5000 példányban) Ökoturisztikai térkép 2500 példányban Disztribúció, szakcikkek.
Várható eredmények	A térség ismertsége növekszik.
Fenntarthatóság	Önkormányzati, vállalkozói támogatás.
Költségvetés	10.000 eFt

4. SZÁMÚ MELLÉKLET:

FELHASZNÁLT FORRÁSOK JEGYZÉKE

- **Dr. Lengyel Márton (2002)**: A turizmus tervezésének néhány aktuális kérdése In: Kutatás a turizmusban Országos turisztikai konferencia, Pécs

- **Dr**. **Lengyel Márton (1994):** A turizmus általános elmélete KIT Kft, Budapest

- **Szabó Gábor (2002):** Programozott jóvátétel Ökoturizmus In: HVG 2002/7

- **A fenntartható turizmus fejlesztése (2000):** WTO, Geomédia Szakkönyvek, Budapest, Geomédia Kiadói Rt.

- **Szakál Ferenc (1997):** A természeti erőforrások ökonómiája. Egyetemi jegyzet, GATE, Gödöllő

- **A Duna-Ipoly Nemzeti Park belső anyagai**

- **Sulyok Judit (2002):** Ökoturizmus Németországban In: Turizmus Bulletin VI. évfolyam 2. szám

- **Értékelési keretek kidolgozása annak megállapítása céljából, hogy mennyire használható az ökoturizmus a természetgédelem és a fenntartható fejlődés eszközeként (2002):** Megan Epler Wood, az International Ecotourism Society elnökének előadása az Ökoturizmus és természetvédelem Észak-, Közép- és Dél-Amerikában c. Konferencián

- **Puczkó, L. – Rátz, T. (1998):** A turizmus hatásai. Aula. Budapest.

- **Sustainabale Tourism in Protected Areas (2003):** WCPA, Sorozatszerkesztő: Adrian Phillips. Best Parcatice Protected Area Guidelines Series No. 8.

•**László Péter (1998):** Ökoturizmus jegyzet. Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskola

•**Magyar Turizmus Rt. Kutatási Igazgatósága** összeállítása a WTO - Québec Declaration on Ecotourism alapján

•Kotler P. (1988): Marketing management: Analysis, planning, implementation and controll. Prentice–Hall Inc.

•Ashworth G. J. – Voogd H.(1997): *A város értékesítése, Marketingszemlélet a közösségi célú várostervezésben.* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

•Piskóti I. –Dankó L. – Schupler H. - Büdy L. (1997): *Régió és településmarketing*. Miskolci Egyetem, Miskolc.

•**www.**ecotourism.org

•**www.**uneptie.org